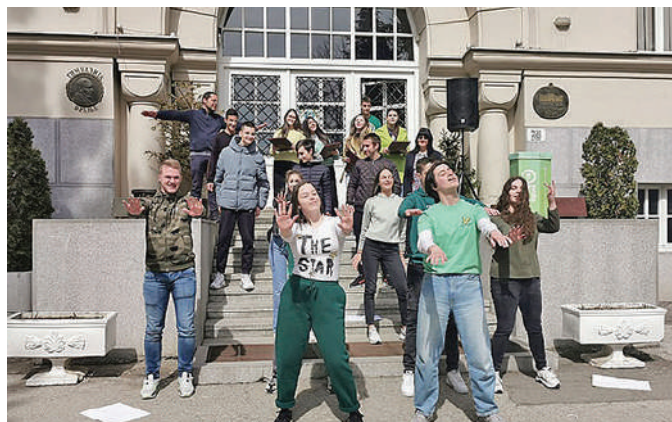

Просветни преглед

Датум: 27. фебруар – 6. март 2025. Број: 3011/12 (6-7) • LXXXI • www.prosvetni-pregled.rs • е-пошта: kontakt@prosvetni-pregled.rs

ГИМНАЗИЈА „БОРА СТАНКОВИЋ“ У ВРАЊУ

Образовна визија на снажним темељима

Велики проценат ученика који наставља школовање, као и широк спектар факултета, показују да су интересовања ђака шаролика, односно да их Гимназија спрема да буду академски грађани и грађани света. Неки од њих сигурно ће бити успешни и признати и тако наставити традицију славних предака који су седели у клупама ове школе. Пре три године, у оквиру обележавања 140. годишњице, објављено је издање „Знамените личности врањске Гимназије“, с биографијом 171 ученика и професора који су учили или предали у овој школи

Стране 10 и 11

СВЕТСАВСКА НАГРАДА ВАСПИТАЧИЦИ ДАНИЈЕЛИ МИЛИЧИЋ
ТРЕБАТИЦКИ

О одговорности, нежности и поштовању

За допринос развоју еколошке свести код деце у оквиру програма „За чистије и зеленије школе Војводине“ покрајински секретаријати за образовање и заштиту животне средине наградили су је 13 пута. Осим што се сама континуирано усавршава, своја професионална искуства и стручна знања у области примене дигиталних технологија преноси кроз обуке другима

Стране 14 и 15

Педагошка пракса

ОД ТРАДИЦИЈЕ ДО ИНОВАЦИЈЕ

Примена роботике у дечјој књижевности

МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКАТ

Дан жена – пажња или остварена права?

ПСИХОЛОШКА РАДИОНИЦА

У туђим ципелама

НАСТАВА МАТЕМАТИКЕ

Диференцирана настава и ИОП 3

Стране 21–28

ГИМНАЗИЈА ПИРОТ – ШКОЛА ПО МЕРИ СРЕДЊОШКОЛЦА

Амбијент који подстиче креативност

Организацијом бројних секција и активности, сарадњом с институцијама културе, као и учешћем у различитим домаћим и међународним пројектима, ученицима се пружа могућност да своје креативне и уметничке способности, знања и вештине примене у редовним и ваннаставним активностима, али и да се упознају с различитим културама, начином живота, школским системима и могућностима за наставак школовања

Стране 18, 19 и 20

6050481900354

ОПШТИНА БРУС ПОДРЖАВА СМУЧАРСКЕ АКТИВНОСТИ ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ

Основци савладали прве скијашке кораке

На Копаонику је ски-сезона у пуном јеку, а основци, средњошколци и студенти из Бруса свакодневно користе око 20 бесплатних ски-карата које су и ове године обезбедили општина Брус и ЈП „Скијалишта Србије”.

На почетку другог полугодишта сви заинтересовани ученици и студенти могли су да се пријаве за бесплатан ски-пас. На стазу Бела река 1 изашло је двадесетак основаца из ОШ „Јован Јовановић Змај” из Бруса, који су први пут стали на скије и смучали на стази дугој 1887 метара.

Општина Брус је обезбедила превоз, а међу волонтерима инструкторима били су Александар Митровић, Јован Бургић и Стеван Поповић.

– Интересовање наше деце за скијање је увек велико, а ове године посебно. Користимо гондолу и стазу Бела река 1, која нам је у Брзећу доступна, добро оснежена и идеална за обуку и скијање. Брзеће има пуно потенцијала који се тек сад открива после толико година, и то захваљујући појединцима који волонтерски помажу бруској деци да науче да скијају, а та обука

је иначе скупа – рекао је за „Бруски кофер” инструктор Александар Митровић. Током целог дана скијања у Брзећу млади скијаши могли су да се окрепе у Кафе-ресторану „Гондола”, где су им обезбеђени сокови и палачинке, а деци која нису имала ски-опрему бесплатно су уступљени комплети.

Ж. Миленковић

УСПЕХ НА ОЛИМПИЈАДИ У СИНГАПУРУ И МАСТЕРУ ИЗ МАТЕМАТИКЕ У БУКУРЕШТУ

Нашим ученицима 16 медаља

Ученици из Србије освојили су недавно 16 медаља на два престижна међународна такмичења. Тако је с међународне Стемко олимпијаде у Сингапур, на којој је учествовало шесторо наших ђака, стигло 13 медаља: девет златних, две сребрне и две бронзане. Такође, на Румунском мастеру из математике (РММ), који је одржан у Букурешту, чланови српског тима освојили су три медаље, једну сребрну и две бронзане.

У Сингапур, на Стемко олимпијади, три ђака београдске Математичке гимназије – Филип Килибарда, Михајло Гига и Константин Стојилковић – освојила су шест златних медаља. Филип Килибарда такмичио се појединачно из физике, хемије и биологије и био најбољи у свакој категорији те освојио три злата. Такође је проглашен за апсолутног победника међу уче-

ВОЂЕ ТИМОВА

За овако велики успех наших ђака заслуге припадају и њиховим наставницима, менторима и вођама тима. У Сингапур је на челу тима била Ивана Милошевић, професорка у Математичкој гимназији, док су руководиоци нашег тима у Букурешту били Миљан Кнежевић, професор Математичког факултета Универзитета у Београду, и Теодор вон Бург из Математичке гимназије.

ницима првог разреда средњих школа. Михајло Гига се такмичио из физике и хемије и освојио две златне медаље, док се Константин Стојилковић такмичио из науке и припало му је злато.

Поред ученика ове школе, тим Србије су чинили и Петар Шекарић, ученик осмог разреда ОШ „Јанко Веселиновић”, који је освојио златну медаљу из науке и био проглашен за апсолутног победника за осми разред. У тиму је била и Тамара Беркесел, ученица другог разреда Гимназије „Јован Јовановић Змај” из Новог Сада, која је освојила две златне медаље, из биологије и хемије, и бронзану медаљу из физике, као и Мила Урошевић, ученица другог разреда Пете београдске гимназије, која је освојила две сребрне медаље – из биологије и физике и бронзу из хемије.

Истовремено, на 16. Румунском мастеру из математике, једном од најпрестижнијих међународних такмичења из ове области за ученике до 19 година у свету, ученик Математичке гимназије Новак Деспотовић освојио је сребро. Бронзана одличја припала су његовим школским друговима Стефану Шебезу и Нини Шушић, која је уједно била и један од најмлађих учесника такмичења. Осим ученика који су награђени медаљама, важан део тима Србије био је и Петар Стојилковић, ученик Гимназије „Светозар Марковић” из Ниша.

Љ. Л. Г.

ЧЕТВРТА ГОДИНА ХУМАНИТАРНОГ РАДА ФЕСТИВАЛА СРПСКОГ ФИЛМА ФАНТАСТИКЕ И КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА БЕОГРАДА

Помоћ малишанима с онкологије

Фестивал српског филма фантастике, који организује Удружење „Млади кадрови”, сваке године окупуља љубитеље фантастике у Београду кроз пројекције филмова, радионице и различите активности. Такође, фестивал је препознат и по свом хуманитарном карактеру.

Током 18. издања Фестивала, који је четврти пут одржан у дворани Културног центра Београда, организована је и хуманитарна акција за прикупљање средстава намењених одељењу педијатријске радиотерапије Института за онкологију и радиологију Србије у Београду. У акцији су учествовали посетиоци фестивала, колектив Културног центра Београда, али и пријатељи фестивала, попут Академије за естетику и козметологију „Пјурити”, издавачке кућа Систем комикс, као и други, који су желели да остану анонимни.

У име Културног центра Београда донацију су недавно уручили Слађана Бастрл, покретач акције и координаторка прикупљања донација, Татјана Ракић из КЦБ, Мирослав Лакобрија, директор Фестивала српског филма фантастике, и Нађа Савић Лакобрија, извршна продуценткиња и организаторка Фестивала. Двојац „Оки и Боки шоу” – глумци Ненад Окановић и Бојан Ивковић – додатно је улепшао и увеселио посету овој институцији и малишанима.

– У договору са запосленима с онкологије од скупљеног новца купили смо телевизор, а од донација запослених у Културном центру Београда купљене су бројне играчке, као и друге потрештине које ће бити од користи малишанима који се лече на овом одељењу. Прошлогодишњом акцијом од наших прикупљених средстава опремљена је мини-играоница истог одељења – подсетила је Нађа Савић Лакобрија, извршна продуценткиња и организаторка Фестивала.

– Иако годинама прикупљамо средства у различите хума-

Фото: ОСФФ

нитарне сврхе, одлучили смо да, као и претходних година, фокус буде искључиво на малишанима с онкологије. Ове године први пут желимо да ову акцију и прикупљена средства представимо јавности. Сматрамо да, ако смо ми – као не тако велики фестивал, али најзначајнији жанровски у региону – уз безрезервну подршку Културног центра Београда, успели да прикупимо значајна средства, замислите колики би допринос могле да дају веће манифестације када би се прикључиле сличним акцијама – додала је.

„Данас културне манифестације не морамо да посматрамо као догађаје који постоје сами због себе – већ им можемо дати додатну вредност и проширити њихову улогу на хуманитарне и друштвено значајне сфере. Тиме и ми, као радници у култури, доприносимо нечему већем и значајнијем”, истакли су организатори.

Из Фестивала српског филма фантастике обећавају да ће наставити с овом хуманитарном иницијативом и текуће фестивалске године, уз жељу да акција постане још већа и успешнија.

ДАН РОЗЕ МАЈИЦА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „МИЛИЋ РАКИЋ МИРКО” У ПЕТРОВЦУ

Стоп вршњачком насиљу

Ученици млађих разреда Основне школе „Милић Ракић Мирко” у Петровцу, уз подршку учитељица Јасмине Шајкић и Јелене Ђорђевић, обележили су међународни дан борбе против вршњачког насиља – Дан розе мајица.

Најпре је на заједничком ЧОС-у вођен разговор о превентивним активностима на тему заштите од насиља и дискриминације, а затим је за ученике млађих разреда организована радионица с темом „Стоп вршњачком насиљу”. Учитељице ове школе труде се да сваког дана укажу на значај превенције и борбе против насиља, а циљ обележавања Дана розе мајица је промовисање толеранције, емпатије, поштовање различитости, развијање

сарадње и оснаживање ученика за ненасилно решавање сукоба. У току радионице ученици су разговарали о томе колико је важно поштовати друге, бити добар друг и свакоме пружити прилику да покаже да је важан и да је део колектива, односно групе. Имали су прилику да одаберу одштампан цртеж мајице која им се највише допада, да је обоје ружичастом бојом и испод напишу реч која одговара задатој теми, а која најбоље описује њихов однос према вршњаку: пријатељ, емпатија, заједништво, подршка, љубав, поштовање, разумевање, толеранција, различитост... Закључак који су ученици донели на крају радионице је да је сваки неспоразум решив мирним путем и разговором, као и да се ниједан проблем не решава изговарањем ружних речи (вербалним насиљем) нити ударањем, штипањем, гурањем (физичким насиљем). Путем краћих драматизација (играње улога које су сами осмишљавали уз јасно дефинисање циља) послали су поруку да разумеју оно о чему су с учитељицама разговарали на радионици, односно да треба поштовати различито мишљење иако се не слажемо с њим. И сами ученици су сагласни с тим да би идеално било да сваки дан личи на Дан розе мајица како би се оснажили за ненасилно решавање конфликта.

Јелена Ђорђевић

НА НАЦИОНАЛНИ ДАН КЊИГЕ ОБЕЛЕЖЕН 193. РОЂЕНДАН НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ СРБИЈЕ

Храм знања и писане речи

Народна библиотека, најстарија установа културе у Србији, која је основана 1832. године, прославила је 193. рођендан на Национални дан књиге, поводом ког су широм земље организоване бројне манифестације и културни догађаји како би се промовисале култура читања и писана реч.

Награда „Јанко Шафарик“ уручена је Душици Грбић, помоћници управника за стару и ретку књигу и легате из Библиотеке Матице српске, а говорило се о актуелним пројектима и сарадњи с Унеском.

Народна библиотека је настала као својеврсни депозит књига, затим била библиотека у саставу (Књажевско-типографска библиотека, Библиотека Попечитељства просвештенија); након тога је окупила више библиотека јавних и државних надлештава и откупила неколико приватних библиотека (Лукијана Мушицког, Јосипа Шлезингера), да би с временом израсла у националну библиотеку.

Године 1845. имала је 1421 наслов у 2283 свеске и ауторски каталог, који је израдио др Милован Спасић. Кнежевим указом из 1853. године уведено је звање државног библиотекар у рангу професора Велике школе. Назив Народна библиотека озваничио је Ђура Даничић, који је дефинисао националну концепцију набавне политике и започео израду текуће националне библиографије.

Стојан Новаковић био је први законодавац Библиотеке. Његовом заслугом, Законом о штампаним из 1870. године установљено је обавезни примерак, а Библиотека је издвојена из Министарства просвете и црквених послова и отпочела је издавачка делатност. Још неколико закона који се тичу Народне библиотеке донето је у периоду до 1901. године. У овом периоду Библиотека је добила и свој први Правилник о унутрашњем уређењу и раду.

Први светски рат донео је много несреће Библиотеци. У бомбардовању је страдао део фонда, преостали фонд је пресељен на више места у Београду, Нишу и Косовској Митровици. Део фонда доспео је и до Софије, али је после рата враћен. Нестало је доста грађе, рукописа, књига и новина.

Почетком Другог светског рата, у бомбардовању Београда, Библиотека је изгорела до темеља. Тада је изгубљен велики део фонда, каталози и инвентари. Обнова фонда почела је још за време рата, да би након њега била интензивирана.

Библиотека добија нове, уређене каталоге, и то: 1947. године Ауторски, а 1948. године Предметни. Године 1953. оснива се Библиотечки центар, који ће прерасти у Одељење за унапређење библиотечке делатности. Библиографско одељење основано је 1960. године са сврхом израде српске ретроспективне библиографије, а исте године и Археографско одељење са циљем да описује и региструје јужнословенске ћирилске рукописе, као и да реконструира рукописни фонд. У то време настала је и Конзерваторска лабораторија за заштиту биб-

лиотечког материјала и научноекспериментална испитивања књиге и папира.

Закон о библиотекама Србије из 1965. године Народној библиотеци, као централној матичној библиотеци у Србији, додељује посебно место и важне функције.

На дан страдања у бомбардовању, 6. априла 1973. године, Библиотека је свечано отворила врата своје нове зграде, у којој је и данас. Следеће године формира се Стручни каталог по УДК, а затим и Централни каталог Србије и Центар за научне информације. Године 1976. Библиотека усваја нова правила за каталогизацију грађе и прелази на нови, међународни стандард за библиографски опис ИСБД. Врше се припреме за прелазак на аутоматизовану обраду података.

Године 1987. Библиотека започиње с каталогизацијом публикација пред излазак из штампе, израђујући за монографије каталожни запис у публикацији ЦИП, обухватајући претежан број издања у земљи.

Електронски каталог Народне библиотеке Србије формиран је 1989. године. Будући да је обухватао сву новоприбављену грађу, довео је до обуставе израде лисних каталога 1991. године.

Локалну рачунарску мрежу Библиотека је добила 1996. године, када је омогућен и приступ интернету и израђена прва веб-презентација.

Након 2000. године Библиотека чини значајне кораке, у првом реду у отварању према свету, при чему Центар за међународну сарадњу добија интензивнију и значајнију улогу. Центар за научне информације иницира оснивање Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (КОБСОН), који омогућава приступ великим електронским базама часописа с више од 6000 наслова. Покреће се велики број нових пројеката. Један од њих је и оснивање Центра Виртуелне библиотеке Србије (ВБС), који повезује електронске каталоге библиотека у Србији у јединствен узајамни електронски каталог.

МЕЂУНАРОДНИ ДАН МАТЕРЊЕГ ЈЕЗИКА

Чувар културе и наслеђа

Међународни дан матерњег језика обележава се широм света, а у Србији је у Тршићу изведен програм у организацији Центра за културу „Вук Караџић“, којим је скренута пажња на лепоту и богатство матерњег језика. Празник матерњег језика, који се обележава сваког 21. фебруара широм света, установио је Унеско 1999. године, а резолуцијом потврдила Генерална скупштина Уједињених нација. Обележавања овог дана подразумева разне активности које промовишу матерњи језик, као што су књижевне вечери, представе, такмичења у писању и говору, али и оне које доприносе подизању свести о значају матерњег језика за идентитет једног народа.

У складу с тим, у Тршићу је, испред родне куће Вука Караџића, изведен програм посвећен 850. годишњици рођења Светог Саве и народним изрекама у делу Вука Стефановића Караџића. Ученици Основне школе „Вукова спомен-школа“ из Тршића извели су рецитал посвећен Светом Сави и народним изрекама које је Вук Караџић прикуписао, подсећајући на значај очувања српског језика и наслеђа.

Програму су присуствовали и ученици из две лозничке школе које такође носе Вуково име, као и представници Града Лознице. Начелница за друштвене делатности Тања Глишић Матић истакла је у свом обраћању да је матерњи језик темељ идентитета, носилац културе, историје и традиције.

У очувању нашег матерњег језика велики траг оставио је Вук Караџић, реформатор српског језика, сакупљач народних умотворина и писац првог речника. За неговање српског језика велику захвалност дугујемо и првом министру просвете и оснивачу Велике школе, која је претеча Београдског универзитета, Доситеју Обрадовићу.

ПОДРШКА СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА

Психолози психолозима

Дешавања у друштву рефлектују се на све области живота. Од тог превирања није заштићено ни образовање, као ни запослени који су у систему образовања. Често смо склони мишљењу да људи који образују и васпитају децу алтруистички могу све, али у одређеним ситуацијама присутни су и страх и повећан степен одговорности људи запослених у основним и средњим школама. Он није последица недостатка личног идентитета ни стручног интегритета или немогућности опредељења, већ је последица сазнања о искуствима из рада појединих колега, стручних сарадника, пре свега у време кризе.

Управо из ових разлога, Друштво психолога Србије (ДПС) и Извршни одбор ДПС-а, у сарадњи с председницама републичких секција психолога основних, средњих и музичких школа позвало је 25. фебруара представнике свих секција и подружница ДПС-а на састанак како би се пружила подршка школским психолозима, односно пронашли адекватни облици такве подршке. Потреба за подршком наставницима у школама констатована је већ у новембру прошле године. Психолози с Новосадског универзитета покренули су серију радионица о стресу и начинима преовладавања стреса, које су реализова-

У Србији је у службеној употреби, осим српског, још 12 језика националних мањина (албански, босански, бугарски, буњевачки, мађарски, македонски, румунски, русински, словачки, хрватски, црногорски и чешки). Осим тога, влашки и ромски језик су у службеној употреби у појединим насељеним местима. Наша земља је 2006. године приступила Европској повељи о регионалним или мањинским језицима Савета Европе, а ратификацијом тог документа Србија се обавезала да штити све мањинске језике који се традиционално користе на њеној територији. Када је реч о српском језику, наши лингвисти упозоравају на то да су се бројне речи из енглеског језика одомаћиле у нашем свакодневном говору, што би могло да угрози очување матерњег језика.

Улога матерњег језика важна је како за свакодневну комуникацију тако и за искорењивање неписмености. Према истраживању које је спровео Унеско, у свету има 775 милиона неписмених људи. Унеско процењује да постоје 8324 језика који се говоре или пишу. Од тога, око 7000 језика је још увек у употреби. Само неколико стотина језика је заиста добило место у образовним системима и јавном домену, а мање од сто се користи у дигиталном свету.

Ј. К.

ле најпре међу наставницима Карловачке гимназије, а потом и међу наставницима новосадских школа.

Као подршка психолозима и другим стручним сарадницима, предложено је да ове радионице започну и међу школским психолозима. По мишљењу школских психолога присутних на састанку, на психолозима (и педагозима) двоструки је терет одговорности унутар школе: безбедност и брига за ученике ментално хигијенски рад и јачање стабилности унутар колектива школе.

Закључак двосатног разговора јесте да је потребно усмерити активности према психолозима; започети радионице о стресу за заинтересоване психологе (и педагоге) у основним, средњим и музичким школама; наставити радионице о стресу за наставнике; понудити неколико онлајн предавања „Психолози – психолозима“; успоставити сарадњу психолога с психолозима психотерапеутима; израдити упитник о актуелним потребама психолога у школи; проверити и активирати базу волонтера за пружање психолошке подршке и консултовања правника у вези с правном заштитом психолога у услови-ма обуставе наставе.

Нада Стаков, психолог

МР ТАЊА АНДРИЈИЋ, НАСТАВНИЦА СОЛО ПЕВАЊА У МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ „МОКРАЊАЦ“ У БЕОГРАДУ, ДОБИТНИЦА СВЕТОСАВСКЕ НАГРАДЕ

Рад с љубављу – пут до звезде среће

Формула за успех обухвата три важне компоненте: таленат, дисциплинован рад и фактор среће. Јако је важно уочити таленат на време и током школовања га развијати и унапређивати. Такође је важно развијати радне навике и мотивисати децу да раде с љубављу. Поред талента и рада, неопходна је подршка родитеља и сарадња с наставницима. Срећа, као трећа важна компонента, подразумева да се нађете у правом тренутку на правом месту

Један од лауреата престижне Светосавске награде у образовања је и мр Тања Андријић, наставница соло певања послена у Музичкој школи „Мокрањац“ у Београду. Њени ученици су освојили 214 награда на државним и међународним такмичењима из соло певања, од којих су 102 прве награде. О томе колико је посвећена свом послу, на који начин спрема ученике који освајају награде на такмичењима и да ли је подучавање соло певања атрактивно у Србији, говорила је за Просветни преглед.

Шта за Вас представља Светосавска награда?

– Та награда је најзначајније признање у области образовања и васпитања које добијају истакнути појединци за постигнуте изузетне резултате. Почаствована сам што сам добитница те престижне награде за 2024. годину. Она представља круну мог досадашњег рада и подстрек за даље успехе. Поносна сам што сам део образовног система и што својим делима директно утичем на унапређивање друштва и државе Србије.

Које бисте још награде извојили као посебно граје?

– Добитница сам награда „Златни беочуг“ и „Златна значка“ од Културно-просветне заједнице Србије, као и одликовања Руске Федерације – јубиларне медаље „У знак сећања на вишегодишња мисионарска и просветитељска залагања“ у Москви. Ту су и орден и признање Српско-руског братства, награда „Анита Мезетова“, награда Факултета музичке уметности у Београду; награда ученика генерације Основне школе „Краљ Петар Први“.

РЕПЕРТОАР ЗА МЛАДЕ

Које арије би могао, на пример, да слуша њинејер како би се заинтересовао за оперу?

– Постоје опере с бајковитом тематиком и мислим да би оне првенствено привукле пажњу младих слушалаца. Међу њима се истичу опере: „Чаробна фрула“ Волфганга Амадеуса Моцарта, „Пепелуга“ Ђоакина Росинија, „Ивица и Марица“ Енгелберта Хумпердинка, „Снежана и седам патуљака“ Драгана Каролића. Деци увек привуче пажњу арија Краљице Ноћи из Моцартове опере, „Чаробна фрула“, у којој долази до изражаја виртуозитет и лепота гласа у високом регистру.

Бавиш се и хуманитарним радом. О чему је реч?

– У сарадњи с удружењем Хор „Краљица Марија“ из Београда често организујем инклузивне концерте и музичке радионице за децу с психофизичким сметњама у развоју. Поводом обележавања 60 година постојања школе „Антон Скала“, компоновала сам три композиције: Химну школе „Антон Скала“, на стихове Данице Додић, песникње из Париза; „Ти можеш све“, на текст Миланке Берковић, учитељице Основне школе „Филип Вишњић“, и „Усамљена шкољка“, на стихове Љубише Симића. Песме су промовисане на музичким манифестацијама у Београду и Зајечару и налазе се у уџбеницима за музичку културу издавачке куће Дата статус, као и на ЦД-у „Музичка планета“, који је финансирао СОКОЈ из Фонда за културна давања.

Да ли су шаленaи и дисциплина кључни када је реч о соло певању?

– Формула за успех обухвата три важне компоненте: таленат, дисциплинован рад и фактор среће. Јако је важно уочити таленат на време и током школовања га развијати и унапређивати. Такође је важно развијати радне навике и мотивисати децу да раде с љубављу. Поред талента и рада, неопходна је подршка родитеља и сарадња с наставницима. Срећа, као трећа важна компонента, подразумева да се нађете у правом тренутку на правом месту. То значи бити спреман у важном тренутку. Често у животу, а и у уметности, немамо другу шансу или прилику за доказивање, не постоји реприза. Сваки животни тренутак је важан и зато га треба искористити на прави начин. Свако ко ради проналази своју звезду среће.

Који савет бисте дали младима који желе једној дана да се појаве у улози оперских певача?

– Мој савет је да све што желе раде с љубављу. Гласне жице су јако осетљиве и зато их треба чувати и неговати. Ако пукне

жица на гитари или виолини, нова може да се купи у продавници, међутим, ако се оштети гласна жица, нова, нажалост, не може да се купи. Зато је мој савет будућим младим оперским певачима да воде здрав начин живота. Да тело заштите од хладноће, да имају редован сан, да се здраво хране и да буду физички активни, да избегавају задимљене просторије, да избегавају гласан говор и викање.

Како ућицаиши на музички укус деце и како их најбоље усмериши?

– Не можемо утицати на музички укус. Музика изазива снажна осећања и може бити драматична, динамична, узбудљива, шаљива, комична, љубавна, тужна, весела. Музика утиче на расположење, може да умири и опусте, може да подстакне на стваралаштво, може да мотивише. Музика је често повезана с покретом. Увек је добро повезати музику с народном игром, модерном игром или уметничком игром. Мислим да је за децу то увек инспиративно и интересантно.

Шта је, по Вашем мишљењу, мотив младих да се баве соло певањем? Колико је то данас уносно?

– Нажалост, бављење соло певањем није комерцијално, али увек постоје љубитељи и поштоваоци оперске музике. Млади таленти воле да се припремају и учествују на међународним такмичењима, као и на разним манифестацијама које их мотивишу да се више труде и раде. Јака конкуренција је увек добар подстрек за даље напредовање.

Ко Вам је омиљена оперска певачица?

– Немам једну омиљену певачицу, постоји више њих које веома поштујем и ценим. Оне се разликују по боји гласа, али све их краси врхунска интерпретација. С обзиром на то да сам сопран, овом приликом бих истакла врхунске сопране. Међу српским уметницама бих издвојила Радмилу Бакочевић, Милку Стојановић и Радмилу Смиљанић; међу руским Ану Нетребко; међу грчким Марију Калас; међу америчким Кетлин Бетл и Рене Флеминг; међу италијанским то су Рената Тебалди и Мирела Френи, међу немачким Еда Мозер, Елизабет Шварцкопф и Валтро Мајер, међу француским Натали Десе и сопран с Новог Зеланда Кири Те Канава.

Који све узрастии долазе на соло певање и који је најранији узраст у ком се може почети с овом врстом певања?

– На основу закона о образовању, у први разред основне

музичке школе на одсек за соло певање могу да се упишу ученице од 13 година и старије (за женске гласове) и ученици од 16 година и старији (за мушке гласове).

Како се открива таленат?

– Таленат откривају стручне особе у својим областима. Музички таленат првобитно откривају углавном васпитачи или учитељи који мотивишу такве ђаке да се упишу у музичку школу у којој на најбољи начин могу да унапреде своје знање. На пријемном испиту у музичким школама стручна комисија проверава да ли будући ученик има предиспозиције и елементарни предуслов за упис у музичку школу, а то подразумева проверу мелодијског и хармонског слуха, ритма, а на одсеку за соло певање проверава се још и квалитет гласа, као и распон гласа.

Аутор сће композиција које се налазе у школским уџбеницима. О чему је реч?

– Аутор сам девет композиција за децу које се налазе у уџбеницима за други, трећи и четврти разред основне школе у издању издавачке куће Дата статус. Три композиције су се издвојиле на манифестацијама Основне школе „Антон Скала”, која се бави образовањем и васпитањем деце с психофизичким сметњама у развоју, што за мене представља велику част и задовољство. Иначе, ја сам родитељ детета са сметњама у развоју који је био ученик те школе. Била сам члан Школског одбора и са задовољством сам поклонила школи химну. Мој син је из те школе изашао као срећно и радосно дете. Хвала свим наставницима и директорки Наташи Селић Станковић, који се с љубављу боре за напредак и добробит деце којој је неопходна посебна брига и нега.

Да ли је у свету соло певање више промовисано и застиуљено нећо код нас?

– Да, нажалост, мислим да се на соло певање тренутно више обраћа пажња у свету и да се много улаже. Мада, последњих година примећујем да је и код нас почело да се ради на развоју и подршци оперској уметности.

М. В.

ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА У БЕОГРАДУ: ОД ТЕОРИЈЕ ДО ПРАКСЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

Еколошки идентитет ученика

Потребно је укључити више активности на отвореном за ђаке, попут истраживања природе, садње школских башти и обиласка угрожених природних локалитета, а еколошке теме повезати с градивом различитих предмета. Такође, ученике треба подстаћи на учешће у локалним еколошким пројектима и акцијама, као и да анализирају стварне проблеме из свог окружења и истраже њихове узроке и могућа решења, јер је то најбољи начин да развију вештине које ће користити за решавање изазова у будућности

Србија се суочава с растућим еколошким проблемима и претњама по природу, њене ресурсе и јавно здравље, као што су сеча шума, загађење ваздуха, воде и земљишта, дивље депоније. Како би се постигле системске промене, потребно је, између осталог, окренути се еколошком образовању будући да је најважнији исход еколошког образовања еколошки одговорно понашање грађана. У савременом образовању не-

ности српских ученика и да идентификује карактеристике еколошког идентитета, као и кључне факторе који утичу на његово формирање. У првој фази истраживања испитивана је еколошка писменост ученика седмог разреда основне школе. За испитивање је коришћен MSELS (Middle School Environmental Literacy Survey) инструмент који мери четири компоненте еколошке писмености: еколошко знање, емотивни однос и ставови према природи, когнитивне вештине и понашање. У Србији је први пут примењен овај међународно познати и валидирани упитник, и то на узорку од 877 ученика седмог разреда основне школе у 46 школа широм Србије. Друга фаза била је намењена испитивању еколошког идентитета, као начина на који појединац доживљава себе у односу на природу и еколошке проблеме. Ученици су имали прилику да опишу важна искуства која су утицала на њихов доживљај себе у односу на природу, на њихове ставове у вези са заштитом животне средине и на проеколошка понашања, нарочито имајући у виду школски контекст.

Резултати ове студије показују да је укупан просечан резултат испитаних ученика 147,93 поена (од максималних 240). Просечни резултати за компоненте еколошке писмености су: 37,85 – за еколошко знање, 44,11 – за емотивни однос и ставове према природи, 25,97 – за когнитивне вештине и 40,00 – за понашање (док је максимум за сваку компоненту 60).

Резултати су показали да еколошко знање, иако важно, има минималан утицај на емотивни однос и позитивне ставове према природи и готово никакав утицај на понашање. Когнитивне вештине имају нешто већи утицај на емотивни однос и ставове према природи, али њихова улога у подстицању проеколошког понашања је такође мала. С друге стране, ученици који развију снажан осећај љубави и бриге за природу имају већу жељу да се укључе у еколошке акције. Емотивни однос према природи и ставови објашњавају чак 54% проеколошког понашања. Дакле, ученици који показују више или мање знања, као што је, на пример, знање о утицају полутаната на мреже исхране, знање о значају разлагача и о протицању енергије кроз ланац исхране, у реалности се не разликују с обзиром на понашање према природи.

С друге стране, када ученици развију осећај повезаности с природом и спремност да штеде енергију и воду и одвајају смеће за рециклажу, то се заиста и манифестује у њиховом понашању. Ако желимо да инспиришемо ученике да се понашају одговорно према животној средини, морамо радити на развоју љубави и повезаности с природом и неговању вредности којима се афирмише очување природе. Да бисмо то постигли, неопходно је неколико ствари. Потребно је укључити више активности на отвореном, попут истраживања природе, садње школских башти и обиласка угрожених природних локалитета, те разговора у којима се указује на узроке и последице онога чему сведочимо. Такође, ученике треба подстаћи на учешће у локалним еколошким пројектима и акцијама. Повезивање с локалним покретима који штите природу доноси вишеструке користи и школи и локалној заједници. Важно је и повезати еколошке теме с градивом различитих предмета, како природних тако и друштвених наука. Интердисциплинарни приступ омо-

говање еколошке писмености и развој еколошког идентитета представљају кључне циљеве у формирању одговорних грађана способних да допринесу очувању животне средине.

Овим темама бави се пројекат „Еколошки идентитет ученика основних школа у Србији” (Environmental Identity of Primary School Students in Serbia – ELIPS), који се реализује у оквиру програма „Идентитети”, који финансира Фонд за науку Републике Србије. Носилац пројекта је Институт за педагошка истраживања у Београду, а у реализацији учествују и Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду, Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду, Институт за хемију, технологију и металургију Универзитета у Београду и Хемијски факултет Универзитета у Београду.

Циљ пројекта ELIPS је да измери ниво еколошке писме-

гућава ученицима да разумеју како су еколошке теме повезане с њиховим свакодневним животом и друштвеним контекстом. Ученике треба подстаћи да анализирају стварне проблеме из свог окружења и истраже њихове узроке и могућа решења – то је најбољи начин да развију вештине које ће користити за решавање изазова у будућности.

О сврсисходности наведеног сведоче и одговори које су дали ученици који показују изражен еколошки идентитет: „Школа је такође један од кључних фактора који утичу на моју одлуку да помогнем нашој планети, посебно мој наставник би-

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „ЂУРА ЈАКШИЋ“ У ЗРЕЊАНИНУ

Вода – из свих углова

Интердисциплинарним приступом се тематски садржаји који се изучавају повезују у тематске целине, односно организација рада усмерена је на једну тему, а знања се стичу из различитих дисциплина. Циљ оваквог планирања је да ученици препознају, повезују и примењују знања која припадају различитим дисциплинама.

Један од добрих примера педагошке праксе, који може послужити приликом обележавања предстојећег Дана вода, реализован је у Основној школи „Ђура Јакшић“ у Зрењанину. Интердисциплинарни тематски дани на тему „Вода“ реализовани су у периоду од једне седмице, с циљем да ученици препознају, повезују и примењују знања која припадају различитим областима. Како је организација рада била усмерена на исту тему, а знања из различитих дисциплина, тематски садржаји су оваквим приступом врло успешно повезивани у тематске целине.

Пројекат је најпре најављен, затим и пропраћен путем сајта и друштвених мрежа. У оквиру предмета Српски језик наставна јединица била је „Мотив воде и мостови у делима Иве Андрића“, док се у оквиру страних језика проучавало лексичко поље речи „вода“.

На часовима музичке културе разговарало се о води као инспирацији у делима композитора, док су на ликовном израђивани плакати и постери воденим бојама.

Из математике се радила запремина призме (размера – практичан рад), у оквиру предмета Информатика и рачунарство креирани су видео-записи и презентације на тему воде, а на Техници и технологији учио се о води као обновљивом при-

СИМПОЗИЈУМ ЗА НАСТАВНИКЕ

Током фебруара и марта, чланице ELIPS тима одржавају симпозијуме за наставнике биологије и хемије под називом „Јачање еколошке писмености и еколошког идентитета ученика: од теорије до праксе у основној школи“, који ће бити организовани у Нишу, Београду и Новом Саду. На симпозијумима ће бити представљени резултати ELIPS пројекта, примери добре праксе и предлози за интердисциплинарне активности којима се подстиче развој еколошког идентитета. Све додатне информације могу се наћи на сајту Завода за унапређивање образовања и васпитања <https://skupovi.zuov-katalog.rs/index.php?action=page/catalog/view&id=1284>

ологије, који нас понекад води напоље и тамо држи часове о природи. У учioniци имамо правило да сваки пут када видимо смеће, све скупимо и бацимо у канту. Наставник нам често говори о екологији и како помоћи будућим генерацијама”; „Највећи утицај на мене су имале шетње око језера. Одељењски старшина је често предавао о природи, њеној заштити и одрживости. Све време смо причали. Имали смо разне активности сакупљања смећа и наставу на отвореном. Ови тренуци су ми подigli свест о очувању природе.”

Резултати ове студије омогућили су нам да идентификујемо примере добре праксе и формулишемо препоруке за унапређење еколошког идентитета ученика засноване на искуствима самих наставника и ученика.

Ј. Станишић, М. Марушић Јаблановић, Д. Гундоган

родном ресурсу за производњу електричне енергије.

На Биологији су ученици учавали важност очувања пите воде за опстанак на Земљи, као темеља живота и основног састојка сваког живог бића.

Ученици првог разреда цртали су на тему воде и припремили играка за будуће прваке, док су другаци у оквиру теме „Вода и хигијена“ писали песме, гледали филмове и слушали едукативна предавања.

Баци трећег разреда бавили су се водом у оквиру учења о значају екологије, а четвртаци кроз тему „Вода и исхрана“.

Светлана Бачулов

ГИМНАЗИЈА „БОРА СТАНКОВИЋ“ У ВРАЊУ

Образовна визија на снажним темељима

Велики проценат ученика који наставља школовање, као и широк спектар факултета, показују да су интересовања ђака шаролика, односно да их Гимназија спрема да буду академски грађани и грађани света. Неки од њих сигурно ће бити успешни и признати и тако наставити традицију славних предака који су седели у клупама ове школе. Пре три године, у оквиру обележавања 140. годишњице, објављено је издање „Знамените личности врањске Гимназије“, с биографијом 171 ученика и професора који су учили или предали у овој школи

Гимназија „Бора Станковић“ у Врању једина је школа у Србији која је симболично скренула пажњу на важност образовања жена тако што је испред свечане сале поставила портрет Хипатије, прве жене филозофа која је страдала због свог образовања. Ова научница, која је живела у Александрији крајем четвртог века, била је позната професорка математике, физике, астрономије и филозофије, и управо због тога је брутално убијена. У врањској гимназији кажу да остају посвећени подизању свести о томе да је образовање девојчица, девојака и жена неопходна духовна инвестиција сваког здравог друштва.

– Циљ је био да се пошаље порука да је задатак и обавеза сваког напредног друштва да подстиче образовање жена како би оне могле неометано да допринесу функционалности и у исто време изразе своје пуне креативне потенцијале, те постану своја најбоља верзија – истиче директорка Гимназије Сузана Мисић Станковић.

Ова гимназија посвећена је и међународној сарадњи, па тако сарађује с Гимназијом „Фредерик Други“ из италијанског града Алтамуре. Две школе договориле су се о размени ученика који ће кроз међусобне посете упознавати традицију и културу два народа. Повезаће, кажу у Гимназији, југ Србије и југ Италије. Наша саговорница објашњава да је до ове сарадње дошло на њену и иницијативу председника Удружења „Данте Алигијери“ из Врања Гаетана Паулила, па је потписан и протокол о сарадњи.

– Имали смо идеју да кроз заједничко организовање књижевних вечери, представа, концерата и изложби радимо на промоцији италијанског језика у нашој гимназији, да дође до зближавања с италијанском културом и традицијом. Један од циљева био је и да, уз помоћ Удружења, нађемо партнерску школу на територији Италије с којом би наша школа потписала протокол о сарадњи. Управо због тога су у октобру прошле године две професорке из гимназије „Фредерико Други“ из Алтамуре посетиле Врање. Тада је договорено да ове године наши представници оду у Алтамуре и да тамо свечано потпишу протокол о сарадњи. Договор је да наши, али и њихови наставници и ученици имају могућност узајамних посета и боравка у школама, прате наставу и упознају се с другачијим васпитно-образовним радом, разменом знања и искустава у настави, као и да изучавају италијански, односно српски језик, учествују у

заједничким пројектима и размењују искуства кад је реч о култури, традицији и музици. Подсећамо да је врањска градска педсма на листи нематеријалне културне баштине Србије, а у нашој школи се изузетно негује – појашњава наша саговорница.

Иначе, историја ове школе која носи име по чувеном писцу Бори Станковићу – дуга је и богата. Школа је основана далеке 1881. године и ради скоро век и по.

– Наша школа почела је да ради само три године након ослобођења од Турака, односно након Берлинског конгреса. Било је то веома значајно за Врањанце јер деца нису морала да настављају школовање у Лесковцу или Нишу. Њен први назив био је Врањска нижа гимназија, а кроз скоро век и по постојања називана је и само Гимназија, Гимназија Немањина, Образовни центар „Бора Станковић“, а 1987. године враћен јој је назив Гимназија „Бора Станковић“, који с поносом носи и данас. Школа је имала и више адреса, па је тако у почетку била смештена у згради Селамлука у оквиру Пашиних конака, да би 1934. године добила за то време модерну и савремену зграду, у којој се и данас налази – поносно прича директорка.

Камен темељац за нову, садашњу зграду положен је на Видовдан 1931. године, а фасаду зграде краси седам барелефа великана: Вука Караџића, Борисава Станковића, Ивана Гундулића, Светог Саве, Ивана Мажуранића, Франца Прешерна и Петра Петровића Његоша. Нова зграда је тада доминирала градом, била је и остала једна од најлепших грађевина. У периоду од 2007. до 2013. године извршена је потпуна реконструкција, после које је задржала своју монументалност и лепоту, али и добила нову унутрашњост, прилагођену модерном и савременом начину рада и образовања младих нараштаја. Године 2019. обновљена је и Задужбина Олге и Николе Ј. Динића, потпуковника у пензији из Врања. По жељи задужбинара, сваке године на Савиндан додељују се новчане награде ауторима најбољих литерарних радова.

Као неке од специфичности школе директорка издваја то да Гимназија у Врању није радила у време оба светска рата, јер родитељи нису дозвољавали деци да иду у бугарску школу и поред оштрих претњи и присиле.

Такође, Радоје Домановић, који је радио као професор у овој гимназији, с ученицима је поставио на сцену Његошев „Горски вијенац“ 31. јануара 1896. године. Био је то почетак по-

зоришног живота у Врању и тај датум Позориште „Бора Станковић” у Врању обележава и данас.

– Гимназија често организује књижевне вечери, трибине, предавања, изложбе... Такође је учесник у бројним међународним и домаћим пројектима и сарађује са широким спектром цивилног и невладиног друштва. Ђачки парламент има велику улогу у раду у животу установе, с аутономијом у доношењу одлука, али и великом помоћи школе. Организују бројне хуманитарне турнире, вечери филма, друштвених игара, раде на украшавању школе и активни су чланови удружења младих – набраја наша саговорница.

Данас ову гимназију похађа 690 ученика у четири смера: два одељења друштвено-језичког смера, три природно-математичког смера и два специјализована одељења, једно за ученике с посебним способностима за информатику и рачунарство и друго за ученике с посебним способностима за сценску и аудио-визуелну уметност.

Директорка поносно истиче да ученици већ деценијама уназад учествују на бројним међународним и домаћим такмичењима, од школског до републичког нивоа, из свих области: природних и друштвених наука, али и у области уметности и спорта. Тако су само у прошлој години освојили око 40 награда на републичким такмичењима из српског језика и језичке културе, енглеског језика, историје, математике, рачунарства и информатике, програмирања, физике, географије, биологије, музичке културе, физичког и здравственог васпитања.

– Они овим показују изузетни рад и залагање, као и вољу

за учење. Наши ђаци освајају бојне награде и на литерарним и ликовним конкурсима, такмичењима талената, а у априлу 2024. године драмска секција је представом „Судије” на Позоришним сусретима драмских секција у Крагујевцу освојила три награде, прву награду за најбољу представу у целини, као и награде за сценски говор и сценски покрет – каже директорка.

Да су ђаци изузетни, показује и податак да више од 90 одсто њих наставља школовање на неком од домаћих универзитета, док се неки одлучују и на школовање у иностранству.

– Имамо студенте и у Италији, Русији, Словенији, Аустрији. С Универзитетом „Шухов” у Белгороду у Русији имамо изванредну сарадњу и десетак наших ученика студира тамо. Што се тиче домаћих универзитета, најпопуларнији су Београдски и Нишки универзитет, док неки уписују и Универзитет у Новом Саду, односно Крагујевцу. Интересовање ученика за факултете варира из године у годину, а школа прати упис својих ученика. Имамо и помоћ за професионалну оријентацију, а наставници држе припремну наставу за заинтересоване ученике. Прошле године најпопуларнији су били Правни, Филозофски,

ЧАСОПИС „ГИМНАЗИЈАЛАЦ”

Часопис који праве ученици „Борине” гимназије, а који се зове „Гимназијалац”, освојио је прво место на Републичком конкурс за најбоље школске часописе и листове, у категорији средњих школа.

На овом конкурс, који организује Друштво за српски језик и књижевност, свако од прва три места деле три средње школе. Ово је историјски успех врањске школе јер је први пут часопис њених гимназијалаца освојио награду. Уреднице часописа, ученице Анђела Димитријевић и Ива Тотић, и проф. Ана Стојиљковић, ментор новинарске секције, захвалне су за велику подршку школе у раду и истичу да је часопис богат садржајем захваљујући изузетној креативности чланова секције, као и мноштву школских дешавања, пројеката и успеха њених ученика.

Филолошки и Електротехнички факултет у Београду, односно Електронски у Нишу, као и Грађевински, Архитектонски, Медицински, Стоматолошки, Теолошки, Полицијска и Војна академија, Фармацеутски факултет, Факултет организационих наука... Велики проценат ученика који наставља своје школовање, као и широк спектар факултета, показују да су интересовања наших ученика шаролика, односно да их наша школа спрема да буду академски грађани и грађани света – каже наша саговорница.

Неки од њих сигурно ће бити широко познати и тако наставити традицију славних предака. Наиме, много је познатих личности седело у клупама ове школе.

– Пре три године, у оквиру обележавања 140. годишњице, објавили смо и капитално издање „Знамените личности врањске Гимназије”, с биографијом 171 ученика и професора који су учили или предавали у нашој школи. Идеја је да се то издање допуњује у наредним годинама јер смо и даље расадници знања – наводи директорка.

Међу знаменитим личностима које су завршиле Гимназију у Врању или су у њој радили су: Љубомир Давидовић, директор Гимназије у једном периоду, касније председник владе у више мандата, Радоје Домановић, који је радио и као професор, Милан Влајинац, научник, Драгослав Митриновић, Јаша Продановић, Вукашин Антић, хирург-онколог, историчар медицине и велики хуманиста, Ружица Митриновић, једна од првих жена агронома, Ђорђе Тасић, академик и професор на Правном факултету, Јовица Дејановић, академски сликар, Вера Ценић, прва жена доктор наука из Врања, Јован Хаџивасиљевић, научник, као и редитељ Југ Радивојевић, глумац Љубомир Бандовић... Најпознатији ученик, по коме школа носи име, јесте писац Борисав Бора Станковић.

Кроз историју, Гимназија „Бора Станковић” добила је нека од најзначајнијих признања на државном и локалном нивоу, као што су: Орден заслуга за народ са златном звездом 1981. године, Награда града Врања „7. септембар” за 1972. и за 2001. годину, Вукова награда за изузетан допринос развоју културе у Србији, Награда „Свети Сава” града Врања за 2001, 2016. и 2023. годину за изузетне резултате у васпитно-образовном раду у школи, Награда „Свети Сава” за најбољу васпитно-образовну установу у 2022. и 2023. години, додељена од организационог одбора манифестације „Светосавска недеља” у Врању, Почасна грамата поводом 135 година Врањске гимназије, Награда „31. јануар”, поводом Дана града Врања, 2011. године.

Љ. Л. Г.

ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА „ОЛГА ЈОВИЧИЋ РИТА“ ИЗ ПОЖЕГЕ ОБЕЛЕЖИЛА 60 ГОДИНА РАДА

Вртићи оживели пожешка села

Ова годишњица била је прилика да се захвалимо свима који су подржали наш рад – локалној заједници, родитељима, свим познатим и мање познатим именима и свима који су веровали у важност улагања у најмлађе. Без такве подршке не бисмо могли да остваримо све оно што сада славио. Кроз протекле деценије суочили смо се с бројним изазовима, али сваки је био прилика за раст. Успешно смо пратили промене у образовању и друштву, унапређивали наше програме и просторе, све с једним циљем – да деци пружимо најбоље могуће детињство и основу за будућност, каже директорка Снежана Шљивић

Предшколска установа „Олга Јовичић Рита“ из Пожеге фебруар 2025. назвала је месецом јубилеја јер је био посвећен обележавању значајне годишњице – 60 година предшколства у овом граду у Златиборском округу.

Пре тачно шест деценија почела је прича о предшколству у овом крају – прича о месту где деца откривају свет, где се развијају прве пријатељске везе и где се постављају темељи за будућност. Од тада до данас, кроз ову установу су прошле генерације деце, родитеља и васпитача који су, свако на свој начин, допринели њеном развоју и успеху.

– Трећи фебруар 2025. био је посебан дан за све нас – дан када смо славили 60 година преданог рада, љубави и посвећености у развоју најмлађих чланова нашег друштва. Ово је јубилеј који није само одраз трајања већ и квалитета, традиције и визије коју смо градили заједно. Уприличили смо свечану академију у културном центру са хором васпитача, деце и различитим музичким играма – почиње причу за Просветни преглед директорка Предшколске установе „Олга Јовичић Рита“ из Пожеге мр Снежана Шљивић.

КАКО ЈЕ СВЕ ПОЧЕЛО

На иницијативу центра за социјални рад 1961. године почиње изградња првог објекта за предшколску децу, који је завршен 1965, капацитета 80 деце с пет радних соба. Од првих седам радника тадашњег вртића, васпитно-образовни рад су реализовала три учитеља.

Након изградње првог објекта, у време интензивног развоја привреде, расту потребе за новим простором и кадровима и вртић стиче одређени реноме у друштвеној средини.

Дан отварања новог објекта – 3. фебруар 1977. године – проглашен је за дан установе, када је добила и данашњи назив „Олга Јовичић Рита“.

Говором директорке и председника општине поздрављен је скуп са више од петсто гостију који су својим присуством допринели свечаној атмосфери.

– Тог дана засадили смо по једну садницу у сва три дворишта објекта с изгравираном плочицом датума. Хол је испуњен фотографијама радника и активности од првог предшколског дана 1965. године до данас, монографијом установе (чији сам аутор), часописом „Школица“, који као годишњак излази сваког 3. фебруара. Нису изостали ни дечји радови и бецеви с ликом народног хероја чије име установа носи. Планирано је више позоришних представа нашег глумачког тима који чине васпитачи и које су замишљене као хуманитарне активности. Неретко организујем хуманитарне акције у Градској галерији као помоћ угроженима, а подразумевају куповину дечјих радова – набраја директорка Шљивић које су све активности организоване током протеклог месеца.

Предшколска установа „Олга Јовичић Рита“ у Пожеги организује целодневни боравак од 5.30 до 17.30 (дванаесточасовно радно време) у три објекта у граду (34 групе) и шест села (девет издвојених група при основним школама са око 250 деце), од годину дана до поласка у школу.

– Захваљујући заједничким улагањима свих актера, брзо смо расли до овог тренутка с око 1000 уписане деце и више од 150 радника. Оживели смо наша села, у којима су школе биле пред гашењем, јер се број школараца одливао одласком у градска одељења. Као установа смо обезбедили скоро идеалне услове свој тој деци реализованим пројектима преко Светске банке, Министарства просвете, Фондације „Новак Ђоковић“. Оваквом мисијом постали смо аутентични и изван нашег округа – поносно истиче директорка ове предшколске установе.

ПУ „Олга Јовичић Рита“ од 2021. године реализује нове Основе програма предшколског васпитања и образовања „Годи-

не узлета”, што, поред осталог, подразумева већu отвореност и сарадњу с локалном заједницом и родитељима уписане деце. Та сарадња је присутна и видљива у објектима установе, а још више у њеним двориштима.

– Врло је заступљена хоризонтална размена између објеката, а ништа мање и између нас и других установа. На свим сусретима васпитача, сестара-васпитача, представљамо установу углавном с два рада или више, који су прихваћени и изабрани од коморе. Семинари и едукације су изузетно заступљени у установи, свим профилима се даје на значају у том смислу, организује се смештај и неопходни трошкови. С пројектима учествујемо и на Међународним конференцијама и врло смо препознатљиви. Петнаесту годину заредом одржавамо и чувамо наш пројекат „Нај играчка”, за мануелно направљену играчку или дидактичко средство за рад с децом. Ова манифестација окупља учеснике из читаве Србије, с којима склапамо пријатељства и размењујемо идеје и иновације у раду – истиче наша саговорница на које све начине запослени ове установе раде на свом унапређењу, али и повезивању с другим установама.

Директорка Снежана Шљивић наглашава да се сарадња с локалном заједницом и оснивачем не доводи у питање:

– Они су ту за све неопходно и важно за наш бољи рад, од обезбеђивања средстава за довољан број радника како би групе биле по нормативу, и оне збиља јесу у нормативу, а то је важан фактор за квалитет образовања. Не доводе се у питање ни остали материјални трошкови и све то помаже једној равнотежи и менталном комфору рада.

Када је реч о исхрани малишана, директорка каже да у установи која ради дванаест сати дневно имају два главна јела и две ужине, а запослени нутрициониста води бригу о правилној исхрани. Све је термички обрађено, осим свежег воћа и поврћа, деца не једу месне прерађевине нити пију индустријске сокове. Врло често им се организују радионице здраве исхране.

Такође, деца су кроз осмишљене посете сеоским домаћин-

ИМЕ ХЕРОИНЕ

Олга Јовичић Рита била је учесница Народноослободилачке борбе и народни херој Југославије. Прва је жена политички комесар у Народноослободилачкој војсци Југославије. Рођена је 3. фебруара 1921. године у Ужичкој Пожеги. Отац Душан, кројач, био је познати комуниста, па је породица морала да се због полицијског прогона убрзо по Олгином рођењу пресели у Краљево, где је Олга завршила основну школу и гимназију. У петом разреду гимназије укључила се у лево оријентисани омладински покрет, а у шестом разреду је постала истакнути члан СКОЈ-а. Године 1939. године отишла је на студије у Београд, где је студирала технологију. На факултету је брзо избила у прве редове напредних студената. Занимљиво је да и предшколска установа из Краљева носи име ове хероине.

ствима, кроз учешће у хорској музичкој активности „Ја сам твој друг” или посете концертима „Разиграно коло” врло укључена у културу живљења и обичаје овог краја.

– Као директор ове установе у петом мандату, изузетно сам поносна на све што смо заједно постигли. Наши васпитачи, стручне службе и сви други, једнако важни профили својим трудом и посвећеношћу свакодневно улажу себе да наши вртићи не буду само места за чување деце већ и простор где се деца подстичу да истражују, стварају и расту у сигурном и подстицајном окружењу. Ова годишњица била је и прилика да се захвалимо свима који су подржали наш рад – локалној заједници, родитељима, свим познатим и мање познатим именима и свима који су веровали у важност улагања у најмлађе. Без такве подршке не бисмо могли да остваримо све оно што данас слаavimo. Кроз протекле деценије суочили смо се с бројним изазовима, али сваки је био прилика за раст. Успешно смо пратили промене у образовању и друштву, унапређивали наше програме и просторе, све с једним циљем – да деци пружимо најбоље могуће детињство и основу за будућност – прича директорка Снежана Шљивић колико им је све ове године значила подршка локалне заједнице и родитеља.

За крај, наша саговорница наглашава да у години јубилеја, док славе прошлост, окренути су и будућности.

– Наша визија остаје иста – да будемо место где деца с радошћу долазе, где уче, истражују и развијају се као личности. Уз подршку свих нас, сигурни смо да ћемо у годинама које долазе градити причу о успешном и квалитетном предшколству. Хвала на поверењу, подршци и заједничкој визији. Наставићемо заједно да градимо будућност, јер улагање у децу је улагање у боље сутра за све нас, деца су сигурна, непромашена инвестиција – закључује директорка Предшколске установе „Олга Јовичић Рита” из Пожеге Снежана Шљивић.

Марина Јаковљевић

СВЕТСАВСКА НАГРАДА ВАСПИТАЧИЦИ ДАНИЈЕЛИ МИЛИЧИЋ ТРЕБАТИЦКИ

О одговорности, нежности и поштовању

За допринос развоју еколошке свести код деце у оквиру програма „За чистије и зеленије школе Војводине” покрајински секретаријати за образовање и заштиту животне средине наградили су је 13 пута. Осим што се сама континуирано усавршава, своја професионална искуства и стручна знања у области примене дигиталних технологија преноси кроз обуке другима

Данијела Миличић Требатицки, васпитачица у Предшколској установи „Радост” у Србобрану са 25 година радног искуства и стеченим стручним звањем педагошког саветника, завредила је престижну Светосавску награду за изузетно залагање и значајна достигнућа у раду с децом, допринос развоју еколошке свести код малишана и успешну примену дигиталних технологија у васпитно-образовном раду.

Данијела је присутна и на мапи европске е-заједнице просветних радника, где својим знањем и искуством унапређује образовање. Активна је и у различитим стручним организацијама, где својим залагањем доприноси јачању професије и инспирацији колега. За допринос развоју еколошке свести код деце у оквиру програма „За чистије и зеленије школе Војводине” награђивана је 13 пута од стране покрајинских секретаријата за образовање и заштиту животне средине. Осим што се сама континуирано усавршава, своја професионална искуства и стручна знања у области примене дигиталних технологија преноси кроз обуке другима. Посвећена је и хуманитарном раду, стоји у образложењу Министарства просвете поводом доделе овог престижног признања.

Данијела ради у објекту „Бубамара” у Надаљу, где је и рођена, одрасла и сада живи са својом породицом. За Просветни преглед каже да се љубав према овој професији развијала постепено, али темељи су постављени још у детињству.

– Одувек сам волела рад с децом – њихова искреност, радозналост и неисцрпна енергија су ме фасцинирали. Временом сам схватила колико је важна улога васпитача у најранијим годинама живота, када се формирају личност, вреднос-

ти и поглед на свет. Љубав према позиву додатно се учврстила када сам увидела колики утицај васпитачица може имати у подстицању дечје креативности, самопоуздања и радозналости. То је више од посла – то је прилика да се буде подршка у најосетљивијем периоду дечјег развоја. Свест о одговорности коју ова професија носи, али и радост коју доноси сваки дечји осмех и напредак учврстили су моју одлуку да овај позив буде мој животни пут – каже Данијела.

Светосавска награда за њу представља велико признање и част, али и подсећање на одговорност коју овај позив носи. Бити препознат од стране стручне заједнице и као неко ко доприноси развоју деце, посебно у областима које су данас од изузетног значаја – као што су еколошка свест и примена дигиталних технологија – заиста је посебан осећај, наглашава наша саговорница.

– Ово признање видим као потврду да сам на добром путу, али и као подстицај да наставим да унапређујем свој рад. Развијање еколошке свести код деце од најранијег узраста сматрам једним од најважнијих задатака, јер управо деца која расту с разумевањем и поштовањем према природи градиће одрживу будућност. С друге стране, дигиталне технологије су постале саставни део нашег живота и њихова правилна примена у васпитно-образовном процесу може бити снажан алат за учење и развој – каже Данијела и додаје да су рад на себи и континуирано усавршавање суштина успешног васпитача: – Васпитач је модел понашања за децу, а како бисмо их подстакли да уче, истражују и расту, морамо и сами бити спремни на стално учење и прилагођавање. Савремено доба доноси нове изазове, методе и алате и важно је пратити те промене како бисмо били релевантни и ефикасни у свом раду. Размена искустава с колегама је непроцењива. Сваки васпитач има јединствена искуства, идеје и приступ раду с децом. Кроз разговоре, радионице и заједничке пројекте често настају најбоље идеје. Волим да делим своја искуства с млађим колегама јер верујем да је подршка и размена знања међу нама кључна за развој квалитетног васпитно-образовног рада.

У савременом свету, где су дигиталне технологије неизбе-

ПАЛЕТА ВЕШТИНА

– Када сам почињала да радим, фокус је био углавном на програмима и структурама, док је данас образовни процес много више усмерен на дете и његове индивидуалне потребе. Приступ је постао много флексибилнији, с већим нагласком на социјални и емоционални развој, као и на уважавање различитости међу децом. Данас предност дајем развоју животно-практичних вештина и здравих стилова живота код деце, као и стварању прилика за истраживање света који их окружује. Образовни систем је такође постао много повезанији с породицама и локалним заједницама, што доприноси бољој сарадњи и заједничком раду на развоју детета. Захваљујући овим променама, посао васпитача данас захтева много ширу палету вештина, од педагошких до техничких и емоционалних. То значи да је изазов већи, али је и награда у виду развоја деце још већа – каже Данијела Миличић Требатицки.

жан део свакодневице, важно је да се васпитачи ангажују на њиховој примени у образовању, сматра она. Ове технологије могу бити снажан алат за развој креативности, приступ информацијама и унапређење сарадње између деце, васпитача и родитеља.

– Ипак, примена технологије мора бити уравнотежена и педагошки усмерена, како би деца користила дигиталне алате на начин који подржава њихов свеобухватни развој. Васпитачи имају кључну улогу као водичи, помажући деци да истражују дигитални свет у складу с вредностима и принципима образовања – напомиње Данијела и додаје да је сарадња између васпитача и родитеља кључна за развој детета: – Родитељи су први васпитачи своје деце, а наша улога је да будемо њихова подршка и партнери. Отворена комуникација омогућава боље разумевање потреба сваког детета и прилагођавање активности у вртићу. Ова сарадња ствара заједнички циљ – развој детета у здравом и сигурном окружењу. Редовни разговори и размена мишљења помажу у заједничкој бризи о напретку детета. Организовање радионица за децу и родитеље додатно јача ову везу. Родитељи кроз њих активно учествују у образовном процесу, стичу нове вештине и повезују се с другим родитељима. Радионице могу обухватити теме од социјалних и емоционалних вештина до еколошких и креативних активности, јачајући поверење и отворену сарадњу.

Такође, сарадњу предшколске установе с установама културе и другим институцијама из локалне заједнице сматра изузетно важном. Кроз овакву сарадњу деца могу да доживе богатство културних и образовних садржаја, као што су изложбе, представе, концерти, а такође се упознају с различитим занимањима и друштвеним улогама.

Подизање свести код деце о важности чувања животне средине, здравом начину живота и хуманости захтева пажљиво осмишљене активности које су прилагођене њиховом узрасту. Најбољи начин да деца усвоје ове вредности јесте кроз лично искуство и практичан рад, наглашава наша саговорница и даје пример из праксе: – Један од најефикаснијих приступа јесте укључивање деце у активности баштованства. Рад у башти омогућава им да директно уче о природи, циклусима раста биљка, важности очувања земље и воде. Кроз бригу о биљкама развијају одговорност, стрпљење и сазнају колико је важно очувати природне ресурсе. Садња, заливање и берба плодова пружају деци прилику да схвате повезаност између здравог начина живота и здраве исхране, што их мотивише да усвоје позитивне навике које ће их пратити током живота. Поред баштованства, веома важну улогу има и брига о животињама. У нашем вртићу гајимо коке, што деци пружа прилику да свакодневно уче о одговорности, нежности и поштовању према живим бићима. Брига о животињама код деце развија саосећање, стрпљење и разумевање о томе како су људи повезани с природом и свим њеним становницима. Деца такође уче о процесу добијања хране попут јаја, што доприноси њиховом разумевању важности здраве исхране и одрживог начина живота. Такође, децу треба подстицати на физичку активност кроз игре на отвореном и спортске активности које доприносе развоју здравих стилова живота. Важно је разговарати с њима о томе шта значи бити здрав – не само физички већ и емоционално – и како здраве навике утичу на њихову свакодневицу.

Што се тиче развијања осећаја хуманости, веома је важно децу укључивати у активности које промовишу емпатију и бригу о другима, сматра саговорница нашег листа. То може бити

учешће у хуманитарним акцијама, прављење поклона за старије или заједничке активности с децом којој је потребна додатна подршка. Кроз овакве пројекте уче колико су саосећање, помоћ и заједништво важни за изградњу здравог друштва.

Комбиновањем ових активности – баштованства, бриге о животињама, здравих животних навика и хуманости – деца не само да развијају практичне вештине већ и постају свесни, одговорни и емпатични чланови заједнице, изричита је Данијела.

Наша саговорница је и члан многих струковних организација, као што су Асоцијација најбољих наставника и лидера региона, Балканска наставничка мрежа, eTwinning европска наставничка заједница, Удружење васпитача Србије и Војводине. Такође је и суоснивач струковног удружења „Растимо“.

– Бити део ових организација је изузетно важно за мој професионални развој. Кроз њих имам прилику да се повежем с колегама из различитих земаља и култура, размењујем искуства и знања, као и да се усавршавам кроз различите семинаре, радионице и пројекте. Чланство у оваквим организацијама ми омогућава да будем у току с најновијим трендовима и методама у образовању, као и да доприносим развоју образовних политика и пракси у својој земљи и шире – прича наша саговорница.

– Када сумирам свој вишедеценијски рад, мислим да је мој највећи печат способност да стварам сигурно и подстицајно окружење у којем деца могу да расту и развијају се у своје аутентичне личности. Увек сам се трудила да им пружим љубав, пажњу и подршку, али и да их подстакнем да истражују, постављају питања и развијају своју креативност. Сматрам да је мој приступ увек био усмерен на целокупан развој детета – не само на његову интелектуалну страну већ и на емоционалну, социјалну и физичку. Посебност мог рада лежи у томе што сам увек покушавала да слушам децу, да учим њихове потребе и интересовања, те да им омогућим простор да се изразе. Сматрам да је важно учити децу како да буду емпатична, одговорна и саосећајна бића. Кроз разне активности, укључујући креативне радионице, игре, разговоре, као и сарадњу с родитељима, трудила сам се да их обликујем у људе који разумеју вредности пријатељства, поштовања и заједништва. Мислим да ме чини посебном и мој рад на повезивању деце с природом, културом, уметношћу и заједницом – закључује Данијела Миличић Трбатицки.

Марина Јаковљевић

ПЕДЕСЕТИ РОЂЕНДАН НАУЧНОГ ЧАСОПИСА „ДЕТИЊСТВО“

Одрасли и стручни за децу и о деци

Откако је часопис основан на иницијативу важних делатника на пољу књижевности за децу из бивше Југославије, профил „Детињства“ се мењао, али никад није изневерио своју основну мисију – да се залаже за озбиљан критички и теоријски приступ стваралаштву за децу и младе. Као такав, представља корисно штиво за школе, односно наставнике и студенте, библиотекарe, научне институције и истраживаче

Научни часопис о књижевности за децу и младе „Детињство“ ове године слави значајан јубилеј – пола века постојања – као једина и истовремено најстарија публикација ове врсте која даје простор истраживачима из земље и иностранства да се баве том дисциплином. Штампана се квартално у оквиру Међународног центра књижевности за децу „Змајеве дечје игре“, али је поводом рођендана, поред стандардне четри свеске, објављена и Монографија о листу и његовом развоју током првих 50 година.

Може се рећи да је „Детињство“ часопис за одрасле који се баве књижевношћу за децу корисно штиво за школе, односно наставнике и студенте, библиотекарe, научне институције и истраживаче јер се доследно и без прекида, иако није комерцијални часопис, од оснивања бави теоријским и критичким истраживањем културе и књижевности за децу и младе.

На Коларцу је недавно током књижевне вечери речено да су особени идентитет „Детињства“ градили уредници, бројне редакције, шири редакцијски колегијуми и сарадници, истраживачи, професори, критичари, новинари, библиотекарe, књижевници и просветни радници... који су својим промишљеним визијама и проматрањима о литератури за децу и младе ову област учинили присутном, примењивом и практичном.

Наглашено је и да овај часопис негује отворен и иновативан

приступ овој врсти књижевности, мултикултурну и међународну сарадњу, те да је негдашња и актуелна уређивачка политика часописа структурирана у неколико основних рубрика и тематских блокова посвећених појединим опусима, поетикама, књижевно-историјским и књижевно-теоријским проблемима.

„Детињство“ објављује научне текстове и критике на српском, хрватском и македонском језику, као и на енглеском, на ћирилици и латиници, у штампаном и делимично електронском облику. У сваком броју штампа се по 25 научних радова, а део архиве може се читати на званичном сајту „Змајевих игара“. Лане је основана награда која ће се додељивати сваке друге године, названа по дугогодишњем уреднику „Детињства“ Јовану Љуштановићу. Нови конкурс је објављен у јануару 2025.

– Током ових 50 година, откако је часопис основан на иницијативу наших важних делатника на пољу књижевности за децу, профил „Детињства“ се мењао, али никад није изневерио своју основну мисију – да се залаже за озбиљан критички и теоријски приступ стваралаштву за децу и младе – каже др Тијана Тропин, виши научни сарадник из Института за књижевност и уметност у Београду и уредница часописа, који уређује заједно са др Зораном Опачић, редовним професором на престоичком Факултету за образовање учитеља и васпитача.

Према речима др Тијане Тропин, и данас највећи део часописа представљају научни и стручни радови – традиционално, прва два броја у једној години садрже радове учесника Саветовања „Змајевих дечјих игара“, нашег најстаријег научног скупа посвећеног дечјој књижевности и култури.

ПРВА ПОСТАВА

Прву редакцију и шири редакцијски колегијум „Детињства“ чинили су: Владимир Миларић, Јован Дунђин, Ференц Фехер, Раде Обреновић, Светислав Рушкуч, Звонимир Балог, Франчек Боханц, Далибор Цвитан, Вецо Домазетовски, Андреј Чипкар, Мирослав Ђуровић, Франце Форстнерич, Мурис Идризовић, Вехби Кикај, Слободан Ж. Марковић, Чедомир Мирковић, Александар Поповски, Хусеин Тахмишчић, Ново Вуковић, Владета Вуковић и Перо Зубац.

РАЗЛОЗИ И ОБЈАШЊЕЊА

Друштвени тренутак упућује на афирмисање васпитних вредности, рекао је давне 1974. године у уводној речи Владимир Миларић, главни уредник часописа „Детињство“, на јесењем саветовању „Змајевих дечјих игара“ поводом покретања часописа.

– Часопис се показује као најпогодније средство за студиозно, ангажовано и дугорочно извршавање овог задатка у подручју књижевности за децу. Критика књижевности за децу показује изразиту преобразбу: она је све мање споља иницирана и импровизирана за потребе тренутка, а јавља се као спонтано опредељење критичара и слободно заснован критички однос према овој врсти литературе – истакао је први главни уредник „Детињства“.

– Ипак, од првог уредника Владимира Миларића сви уредници потом очували су и традицију разноврсних рубрика. Тако часопис објављује и књижевну критику, приказе, интервјуе, анкете, аутопоетичке и аутобиографске текстове самих аутора – додаје.

У јубиларном издању часописа, осим синтетичких радова посвећених јубилеју, у којима се истражује књижевна и културна историја детињства на нашим просторима, налазе се и темати посвећени емоционалном спектру књижевности за децу – од страха и вршњачког насиља, усамљености, до пријатељства, емпатије и љубави. Објављени су и радови о адаптацијама књижевности за децу у разним медијима, као и нова истраживања, преглед најновије књижевне продукције и књижевних награда у земљи и региону.

Занимљиво је да је „Детињство“ угледало светлост дана тек након 17 година промишљања о потреби заснивања критике књижевности за децу на „Змајевим дечјим играма“. Тако се у јуну 1974. на Саветовању „Змајевих дечјих игара“ дискутовало о настави књижевности и матерњег језика у основној школи и о култури читања. Тада је подржана иницијатива о покретању часописа који би се на теоријском и критичком плану бавио феноменом литературе за децу, као и односом између детета, књиге, уметности и културе.

На Змајев рођендан, исте године, одржано је јесење саветовање посвећено пројекту часописа и тако су ударени темељи за први број „Детињства“, који се појавио пред читаоцима 1975. године. У образложењу је назначено да „последњих година књижевност за децу пролази опасним путевима неконтролисаних хиперпродукције, па се један критички ангажовани часопис у односу на ову појаву може узети као неопходно потребан каталогизатор“.

Такође је указано и да „школа показује све већи интерес за ову врсту књижевности и у своме домену (методичке интерпретације књижевних текстова) готово да је превазишла акцијонистичку књижевну критику, па се у овој појави крије потенцијал-

ОДАБИР

Монографија о часопису „Детињство“ обухвата драгоцене делове архивских збирки, рукописе, преписке, фотографије, записнике, извештаје о раду, илустрације... као и текстове и научне радове из сваког годишта, прилоге актуелних сарадника о сопственим искуствима, доприносу и утицима о писању за часопис, лекторским пословима, новим читањима и откривањима велике и моћне литературе за децу.

на могућност преваге дидактичности у приступу књижевном делу. Интензивирање критике књижевности за децу упућује на успостављање неопходне равнотеже.

И др Тијана Тропин указује на то да је „Детињство“ основано јер се „осећала снажна потреба за простором где ће се стваралаштво за децу тумачити, истраживати и вредновати према својим уметничким вредностима, а не само педагошким, где ће употребна вредност неког књижевног дела бити у другом плану“.

Она сматра да је та потреба можда чак данас израженија „када је књижевна критика у целини драстично сведена и по месту које јој припада у нашој периодици и по броју читалаца до којих допире ако не постоји онлајн“.

– Нека се свако запита када је прочитао приказ неке књиге за децу, прави приказ, а не рекламни текст од два пасуса и све ће бити јасно – реторички коментарише др Тропин.

Говорећи о савременој књижевности за децу, оцењује да изгледа као да многи писци или издавачи „мисле да децу не занима скоро ништа, па се ограничавају на увек исте 'прво-лопташке' теме“...

– Истина је, напротив, да децу занима све, па књиге морају најпре да се изборе с оштром конкуренцијом. Наши аутори то схватају као подстрек да пишу још боље – сматра.

„Детињство“ је рођено пре пола века у часу процвата књижевности за децу у СФРЈ. Редакцијске тимове тада су чинили професори и критичари, песници и писци из Србије, Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Македоније и Црне Горе.

Актуелни уређивачки одбор „јубиларца“ чине професори и истраживачи из Новог Сада, Кикинде, Пољске, Осиека, Филипина, Белгије, Мађарске, Загреба, Београда и Љубљане.

ГИМНАЗИЈА ПИРОТ – ШКОЛА ПО МЕРИ СРЕДЊОШКОЛЦА

Амбијент који подстиче креативност

Организацијом бројних секција и активности, сарадњом с институцијама културе, као и учешћем у различитим домаћим и међународним пројектима, ученицима се пружа могућност да своје креативне и уметничке способности, знања и вештине примене у редовним и ваннаставним активностима, али и да се упознају с различитим културама, начином живота, школским системима и могућностима за наставак школовања

Гимназија Пирот позната је по својој дугој и богатој традицији, као и изузетној посвећености организацији различитих наставних и ваннаставних активности којима се излази у сусрет широкој лепези интересовања ученика који се у њој образују. Од 1879. године школује средњошколце, а данас је похађа 440 ученика у 20 одељења.

Сам школски простор обухвата четири зграде, од којих су три заштићени споменици културе. Овакво окружење омогућава гимназијалцима да уче, истражују, стварају и развијају способности и знања, како у учионицама тако и у оквиру бројних ваннаставних активности које школа пружа, од књижевности и историје до науке, уметности и спорта. Секције попут новинарске, рецитаторске и драмске постоје већ дуги низ година, а ђацима се пружа прилика и да учествују у бројним међународним пројектима, као што су „Ноћ истраживача” и „Гимпи фест” или „Душа словенска”, са школом 644 из Санкт Петербурга, и „Свет без граница” с Природно-математичком гимназијом из Ђустендила у Бугарској. Ученици, наставници и стручни сарадници школе заједнички доприносе стварању образовног амбијента који подстиче креативност, критичко мишљење и друштвену одговорност.

Осим ваннаставних активности, у Гимназији Пирот већ 13 година постоји посебан двојезични смер намењен оним ученицима који желе да усаврше своје знање слушајући део предавања на страном језику. У оквиру сарадње с међународним организацијама, најистакнутији полазници билингвалног про-

ПРЕДНОСТИ И ИЗАЗОВИ БИЛИНГВАЛНЕ НАСТАВЕ

Билингвална настава доприноси развоју бољих језичких вештина јер ученици постају флуентни на оба језика. Такође, може побољшати когнитивне способности, као што су мултитаскинг, меморија и способност решавања проблема. Она утиче на боље разумевање других култура, а знање два језика повећава шансе за запослење на глобалном тржишту рада.

Изазови билингвалне наставе подразумевају обезбеђивање квалификованих наставника, који морају бити компетентни и способни да предају предмет на оба језика. Такође, важно је одржати баланс између учења језика и усвајања предметног знања, али и пружити адекватну подршку ученицима са слабијим знањем другог језика, који могу имати потешкоћа у праћењу наставе.

Пушовање у Клермон Феран

Евројски дан језика

грама недавно су учествовали на такмичењу које је трима ученицима отворило врата ка драгоценом искуству. Наиме, оне ће месец дана другог полугодишта провести у Француској, школујући се у тамошњим образовним установама, на њиховом језику.

Сваке године Француски институт у Србији и Министарство просвете Републике Француске организују конкурс „Месец дана боравка у Француској и у Србији”. Заинтересовани ученици аплицирају, а потребна документација иде на проверу у Француску. Документација садржи кратак портфолио ученика, од кратке биографије, преко активности у којима је кандидат учествовао и учествује, поседовања диплома с нивоом познавања француског језика и учешћа у различитим пројектима, до препорука и мишљења предметних професора и координатора билингвалне наставе.

– Квалитет кандидата је у овом случају пресудан. После детаљне провере, кандидати се обавештавају јесу ли одабрани за учешће у пројекту или не. Планирани боравак наших ученица, Вере Голубовић, Миле Петровић и Андрее Костић, предвиђен је за март и април у регионима Клермон Ферана, Гренобла и

Бургоњ Франш Комтеа, у француским породицама, код својих вршњака – објашњава мр Ивица Панић, професор француског језика, и додаје да програм обухвата и узвратну посету француских ђака Србији у току маја и јуна, те да се за њих припрема посебан распоред и посебно организована настава.

Билингвална настава у пиротској Гимназији постоји већ 13 година. Да би ученици уписали билингвално одељење морају да полагају испит из познавања француског језика на нивоу А2. Заинтересованост је, у односу на величину града Пирота, велика и сваке године се уписује одељење са 15 и више ученика. Ове школске године уписано их је 27.

Ова настава подразумева коришћење два језика као средстава за поучавање и учење у школском окружењу, а циљ је да се ученици кроз наставу не усавшавају само у предметном знању већ и развијају језичке вештине на оба језика. Предмети који се у Гимназији Пирот уче на оба језика су Географија, Биологија, Хемија, Математика, Информатика, Социологија, Грађанско васпитање, Језик, медији и култура и Уметност и дизајн. Поред часова француског с предметним професорима, постоје и часови с лекторима из Француске.

Двојезичност у настави подразумева да се она одвија на два језика, при чему се оба користе за предавање, дискусије, задатке и евалуацију. На пример, један предмет може бити делимично предаван на матерњем, а делимично на страном језику.

Карактеристика билингвалне наставе је и интеграција језика и садржаја, јер она не значи само учење језика већ и његово коришћење за учење других предмета, као што су Математика, Информатика, природне науке итд. Тако језик постаје алат за стицање знања.

Она подстиче и развој језичких и когнитивних вештина јер ђаци не само да усвајају знање из одређеног предмета већ и развијају способности за критичко мишљење, решавање проблема и комуникацију на оба језика.

Такође, билингвална настава укључује и упознавање с културом која је повезана с другим језиком, што доприноси интеркултуралном разумевању.

– Постоје различити модели билингвалне наставе, у зависности од тога колико се користи сваки језик. Код транзиционог модела у почетку се користи више матерњи језик, а поступно се уводи страни језик, код паралелног се оба језика користе подједнако током целог процеса учења, док се код имерсионског модела већина наставе одвија на страном језику, што ученике потпуно „урања“ у језик. У нашој школи се користе сва три модела, у зависности од старости ученика – каже мр Ивица Панић.

Додела француских диплома од стране амбасадора Републике Француске

СЕКЦИЈЕ ЗА СВАКОГ ЂАКА

– У оквиру ваннаставних активности, велики број школских секција врло озбиљно и савесно ради, о чему сведоче резултати које наши ученици постижу на такмичењима. Секције су основане у складу с интересовањима ђака, њиховим мотивима и жељама, којима професори излазе у сусрет – каже Тамара Кутлеша Станчић, школски психолог.

Тако у оквиру области српског језика и књижевности дужи низ година успешно функционишу: новинарско-литерарна, рецитаторска, лингвистичка и драмска секција. Ангажовање у реализацији бројних пројеката преузима један члан актива за српски језик, док целокупан актив пружа свесрдну помоћ како би се посао успешно окончао.

Новинарско-литерарна секција најчешће свој рад усмерава ка сарадњи с локалним медијима, као и на прикупљање материјала за школски лист „Искра“ и Извештај о раду у школској години. У активностима ове секције често се и полемише о актуелним темама, даје се критички осврт на културно-образовне садржаје и слично. Рецитаторска секција има своје место у бројним областима културно-јавног живота, што се огледа кроз учешће у школским представама, гостовања на песничким вечерима и промоцијама књига, али и кроз наступе на такмичењима, док је лингвистичка секција отворена за оне који желе нешто више да сазнају о језику. Чланови драмске секције традиционално се ангажују на дан Светог Саве и Видовдан, али припремају и представе које нису везане за одређени датум.

Историјска секција припрема ученике за такмичења, а сарадња школе и Музеја Понишавља омогућава ученицима да чују врло интересантна предавања из области локалне историје.

Ликовна секција организује изложбе поводом школских свечаности и значајних датума, док спортско-рекреативне активности обухватају: атлетику, стони тенис, кошарку, одбојку и рукомет.

Ту су и млади физичари – еколози, хор, информатичка и еколошка секција, као и Француски атеље, првенствено за ученике билингвалних одељења, уз активности лектора и професора француског језика и књижевности.

Додаје и да је школа у различите видове међународне сарадње укључена од 2004. године те да су најзначајнији пројекти када је у питању француски језик „Креће се лађа француска“ и „Од Вардара до Нишаве“.

– Сарађивало се и сарађује са школама из Француске, али и из региона. Поносни смо на нашу међународну размену са школама из Клермон Ферана, гимназијама „Масијон“ и „Фенелон“, а и на данашњу сарадњу с Алијансом Француске Кавилам из Вишија. Када је регион у питању, наша школа има изузетну сарадњу с двојезичном гимназијом „Орце Николов“ из Скопља. Сваке школске године наши ученици бораве у Француској и Северној Македонији, у породицама код својих вршњака, и имају прилику да се упознају с различитим културама, начином живота, али и са школским системима, програмима, могућностима за наставак школовања. Поносни смо, такође, и на наш онлајн пројекат „Наши прекоокеански пријатељи“, у току епидемије ковида 19, с гимназијом „Џон Хенкок“ из Чикага – прича професор Панић.

Гимназија Пирот има добру сарадњу и с двојезичним гимназијама из наше земље, са школама из Ниша, Крагујевца, Ваљева, Новог Сада и Београда. У плану је да се организују данни билингвалне наставе с гимназијама из Крагујевца и Ваљева, тако што ће одређени број ученика двојезичних одељења имати прилику да борави код својих вршњака, похађа наставу

Лейњи камј у Пирошу са ученицима из Француске

Сарадња са Народним позориштем у Београду

на француском из одређених предмета и учествује у ваннаставним активностима. Такође, сваке године се организују састанци у Француском институту, где се врши евалуација рада у претходној школској години.

У жељи да својим ученицима пружи што шири спектар могућности за наставак образовања, Гимназија Пирот увела је од 2021/22. школске године смер за сценске и аудио-визуелне уметности. Тренутно га похађају три генерације ученика (по једно одељење у другом, трећем и четвртном разреду), а максималан број ученика у специјализованим одељењима је од 15 до 20.

За упис на овај програм неопходно је положити додатни специјализовани пријемни испит, који се састоји из два дела: теста за проверу из четири области: српског језика, ликовне културе, музичке културе и историје, док је други део испита конципиран као провера креативних способности ученика (писање есеја или израда цртежа на основу задатог текста). Поред специјализованог пријемног испита, ђаци полажу и регуларни општи пријемни испит, а рангирају се на основу општег успеха у основној школи и остварених укупних бодова и на специјализованом и на регуларном пријемном испиту.

– Овај смер разликује се од класичних по томе што ученици од првог до четвртог разреда похађају два нова предмета: Сценске уметности и Аудио-визуелне уметности. Број часова специјализованих предмета варира од почетног до завршног разреда, уз континуирано повећање. Часови специјализованих предмета деле се на теоријске часове и вежбе, које подстичу практичну примену стечених знања и развијање креативних способности ученика. Сценске уметности прате развој свих сценских уметности, али је највећа пажња усмерена

на позориште и драму. Часови вежби подразумевају развој говорних и сценских вештина, анализу и разумевање свих креативних процеса који прате сценско извођење. Аудио-визуелне уметности базиране су на стицању знања и вештина из области звука, камере, монтаже, филма... – објашњава професор Милош Соколовић.

Креативне и стваралачке активности ученика афирмишу се кроз сценске и филмске пројекте. Они учествују на школским приредбама, новогодишњим представама, периодичним представама и играказима, са задатим, али и ауторским драмским текстовима. Своје глумачке способности примењују и кроз филмске пројекте, где додатно усавршавају знања из области камере, звука и монтаже. Гостују и на регионалним телевизијама, а аутори су и ТВ ауторске емисије „Дечије време“. За своја остварења у области кратког филма добитници су неколико значајних награда на републичким и међународним фестивалима за ученике средњих школа.

Ученици овог смера остварили су прекограничну сарадњу са ђацима из Немачке управо с циљем развијања и размене креативних и уметничких знања и вештина у области видеозаписа и филма.

– Заинтересованост ученика је пре свега усмерена ка специјализованим предметима, сценским и аудио-визуелним уметностима. Приметили смо да је фокус пажње ових ученика према општеобразовним предметима нижи у односу на ученике других смерова, као и да се њихов однос према тим предметима значајно мења уколико постоји примена стечених уметничких знања и вештина. Међутим, гимназијски програм и општи планови често не пружају у потпуности такву могућност професорима. Што се тиче специјализованих предмета, ђацима се често пружа могућност да своје креативне и уметничке способности примене у редовним, али и ваннаставним активностима – каже професор Соколовић и додаје да ученици овог смера остварују сарадњу с установама културе и информисања у граду, учествују у активностима Музеја Понишавља, Народне библиотеке Пирот, регионалне телевизије ТВ Пирот. Остварена је изузетна сарадња и с Народним позориштем у Пироту (преко позоришних редитеља, глумаца, коришћења њиховог простора и костима), а ученици овог смера одлазе и у студијске посете ван града, на Факултет драмских уметности, у Народно позориште у Београду и РТС, и учествују и на радионицама Међународног фестивала кратког филма „Бистре реке“.

ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ

– Хуманитарне активности школе организују се у сарадњи са Центром за социјални рад, Црвеним крстом и Колом српских сестара и базирају се пре свега на пружању помоћи ученицима који се налазе у тешким материјалним условима. Ове школске године матуранти најављују хуманитарну акцију коју ће реализовати током целе школске године, у виду прикупљања финансијских средстава, која ће уплатити угроженим суграђанима. У школи су за ову врсту делатности задужени: ученички парламент, професори биологије, педагог Марија Мијалковић и ја, као школски психолог – каже Тамара Кутлешкић Станчић и додаје да се у сарадњи с Медицинским центром и Црвеним крстом сваке године спроводи акција добровољног давања крви.

ОД ТРАДИЦИЈЕ ДО ИНОВАЦИЈЕ

Примена роботике у дечјој књижевности

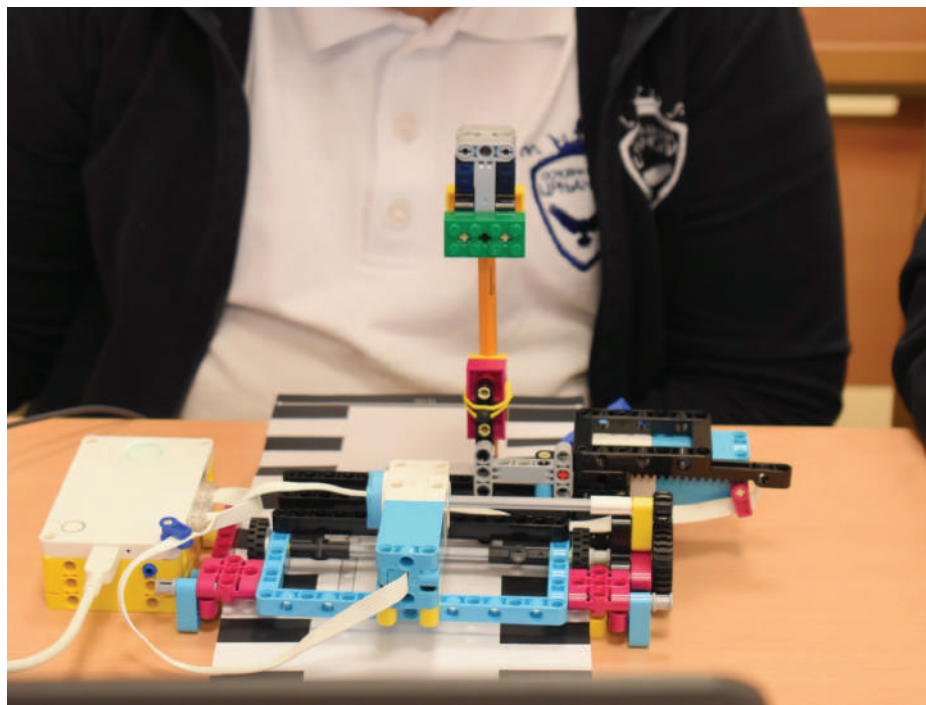
У циљу истраживања и демонстрација на који начин технологија, посебно роботика, може бити искоришћена за реинтерпретацију традиционалних народних и уметничких бајки и прича, у Основној школи „Црњански“ у Јагодини је с ученицима четвртог разреда реализован пројекат под називом „Да је Пепељуга имала Спајк“

С аспекта иновације, пројекат је ставио акценат на употребу роботике као алата за разматрање нових перспектива у односу на познате уметничке и народне бајке, чиме се оживљава и модернизује културно наслеђе. Ученици су били у прилици да стекну практично искуство у дизајнирању, конструисању и програмирању робота, као и да разумеју на који начин технологија може утицати на уметност и књижевност. Путем повезивања технолошких иновација с контекстом познате бајке „Пепељуга“ дошло је до оснаживања креативног размишљања и тимског рада у стварању нових интерпретација књижевних дела у другачијем окружењу. Овај процес подстакао је ученике да размишљају ван уобичајених шаблона и да о причама и бајкама промишљају на другачији начин – измештањем тока радње и временског оквира путем повезивања са савременим животом и достигнућима савремене технологије. Тиме им је пружена могућност да увиде конкретну примену свог учења кроз креирање робота који има функционалну везу с књижевним делима. Ова врста аутентичног учења повећала је мотивацију и ангажовање ученика.

Пројекат је реализован кроз следеће кораке:

Обрада и анализа књижевних текстова

Током анализе садржине народне бајке „Пепељуга“ у оквиру наставе српског језика нагласак је био на почетним информацијама које се пружају о главној јунакињи и њеној животној ситуацији. Обухваћени су догађаји који доприносе ства-

рању конфликта у причи, као и они који воде разрешењу Пепељугиних проблема. Размотрене су последице догађаја и начин мењања Пепељуге током приче. Осим кључних догађаја, битно је било истражити и разумети поступке осталих ликова. Извршена је компаративна анализа верзије народне бајке и савремене адаптације познате дечје бајке аутора Александра Поповића. Као трећи пример, узета је и верзија цртаног филма у „Дизни“ издању.

Идентификација могућности модернизације

Дискутовало се о томе на који начин је могуће модернизовати радњу бајке, при чему је размотрено који аспекти приче могу бити реконструисани и модификовани. По питању временског периода и места радње, ученици су учили да радња бајке може бити смештена у савремено доба и да, уместо у дворцу, Пепељуга може живети у граду или предграђу. Ликови у бајци такође су били стављени у контекст данашњице. На пример, уместо класичне зле маћехе, Пепељугина маћеха представљена је као манипулативна пословна жена, а Пепељугине сестре као тинејџерке с различитим интересовањима. Отац је замишљен као власник мале радионице за обраду метала или дрвета, специјализоване за CNC машине. Укључи-

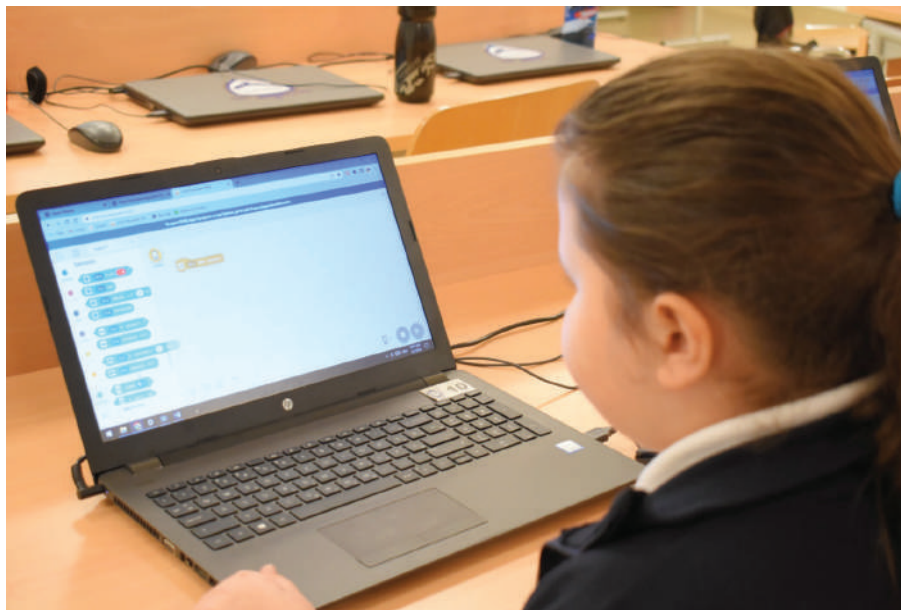
вање модерних технолошких елемената такође је допринело модернизацији приче, при чему је Пепељуга, уместо стаклених ципелица, имала паметне ципеле са GPS праћењем.

Дизајнирање и програмирање робота инспирисаног Пепељугином животном ситуацијом

У оквиру ваннаставних активности, користећи SPIKE™ Prime сет, ученици су дизајнирали робота који је имао функције које одговарају потребама модерне Пепељуге. На располагању су имали и готове ресурсе доступне у Lego Education SPIKE Prime апликацији, с тим што су морали да размотре да ли решење које одаберу задовољава услов да Пепељуги помогне у чишћењу, преношењу предмета или у другим кућним пословима који јој се намећу као баријера током бајке. Успела је етапа унапређивања конструисаних модела персонализованим елементима.

Тестирање функционалности робота

Ученици су тестирали функционалност робота како би се осигурали да конструисани модел испуњава све предвиђене задатке. Помоћу табеле доступне на сајту LEGO Education бележили су своја запажања, при чему су разматрали могућност прихватања и преношења објеката различитог облика, величине и масе.

так да размисле о томе на који начин би могли да реконструишу и поправе CNC машину користећи SPIKE™ Prime сет, узимајући у обзир функције које би одговарале модернизованој верзији „Пепељуге“. Требало је да идентификују критичне тачке у делимично конструисаном моделу CNC машине и унапреде дизајнерско решење према постављеним критеријумима.

Евалуација рада

Ученици су процењивали успешност рада на основу тога да ли су испунили све претходно договорене услове који се тичу аспекта као што су:

– *Испуњавање задатака*: Ученици су процењивали да ли су успешно извршили све задатке који су били предвиђени за

њих у оквиру пројекта, што се односило на дизајнирање и конструисање робота и програмирање у LEGO® SPIKE™ App;

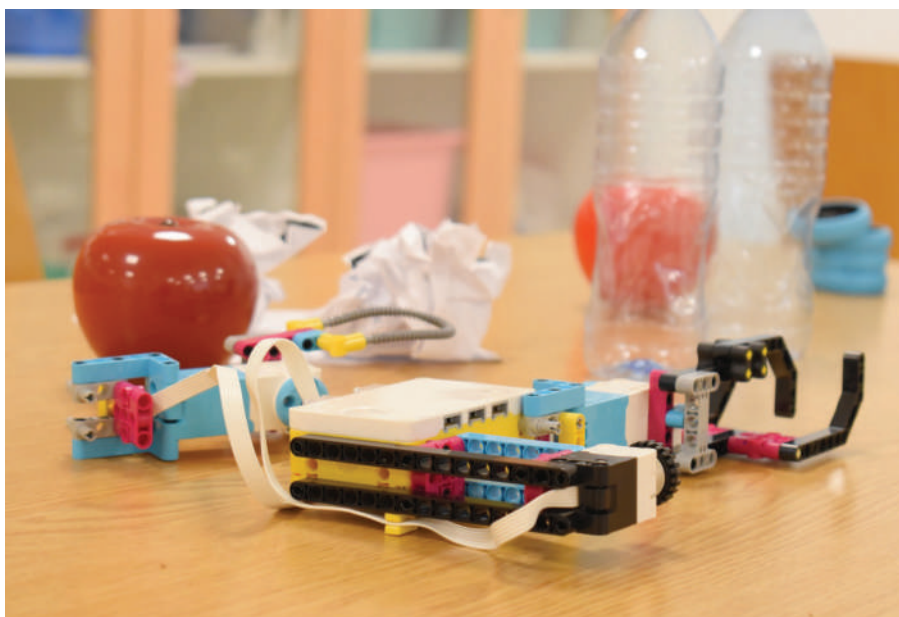
– *Квалитет рада*: Ученици су разматрали квалитет свог рада на основу стандарда које су сами поставили или који су били договорени с учитељем, а тичали су се функционалности робота, креативности дизајна, ефикасности програмирања и прецизности резултата;

– *Сарадња и тимски рад*: Ученици су сагледавали своју улогу у тиму, што је обухватало анализу сопственог доприноса у тимским задацима, способност комуникације с другим члановима тима, спремност на сарадњу и дељење одговорности;

– *Креативност и иновације*: Ученици су процењивали да ли су дали нове идеје и решења за модернизацију дечје књижевности;

– *Лични развој*: Ученици су разматрали свој лични развој и стечена искуства кроз учешће у пројекту. Овај сегмент односио се на развој нових вештина и знања у области роботике, програмирања и тимског рада, као и на развој самопоуздања и способности решавања проблема.

Пројекат је уједно промовисао и иновативан приступ проучавању и надограђивању књижевних дела уз истовремени раз-

Додатно измештање радње и контекста бајке

У циљу даљег надограђивања радње бајке и интегрисања елемената роботике у свет књижевности, радња дела се додатно закомпликовала ситуацијом да је услед „чишћења“ дошло до оштећења CNC машине која се налазила у радионици Пепељугиног оца, који је у новом временском оквиру добио „савремено занимање“. У овој етапи рада ученици су имали зада-

вој вештина 21. века и подстицање интересовања ученика за STE(A)M области на следећи начин:

– **Наука (Science):** Ученици су примењивали научне концепте у дизајнирању и конструисању робота, као што су принципи механике, електронике и физике. Истраживали су на који начин сензори на роботима функционишу и како се њихови сигнали обрађују и интерпретирају;

– **Технологија (Technology):** Ученици су користили LEGO® SPIKE™ Prime сет и LEGO® Education SPIKE™ App за дизајнирање, програмирање и тестирање робота. Истраживали су примену технологије у модернизацији књижевних дела и знања из области роботике користили како би допринели креативном измештању радње књижевног дела;

– **Инжењерство (Engineering):** Ученици су примењивали

ли инжењерске принципе у процесу дизајнирања и конструисања робота, укључујући проблеме за решавање и оптимизацију дизајна. Разматрали су на који начин да осмисле робота тако да испуњава специфичне функционалне захтеве у контексту књижевних дела;

– **Уметност (Art):** Ученици су креирали дизајн робота, инспирисан потребама главне јунакиње бајке, у циљу решавања њеног проблема који је повезан са свакодневним животним искуством;

– **Математика (Mathematics):** Ученици су примењивали математичке концепте у програмирању робота.

Александра Филиповић, мастер учитељ
ОШ „Црњански“, Јагодина

МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКАТ

Дан жена – пажња или остварена права?

Учитељица Сандра Средојевић из Основне школе „Свети Сава“ у Добоју реализовала је пројекат под називом „Међународни дан жена – пажња или остварена права?“, у сарадњи с ученицима и наставницима из неколико европских школа. Овај пројекат имао је за циљ едукацију ученика о историји, значају и савременим изазовима везаним за овај празник, као и подстицање креативности и међусобне сарадње кроз дигиталне алате и уметничке активности

Почетак пројекта и едукација о историји

Међународни дан жена, 8. март, празник је којим се широм свијета обележава борба за права жена, равноправност, слободу и могућност остваривања свих људских права. Овај значајан дан, иако слави достигнућа у правима жена, подсећа нас на то да се права која су нам данас доступна нису увијек подразумијевала. У том контексту спроведен је и овај пројекат, који је, као и сваки успјешан пројекат, почео темељном едукацијом.

Ученици су прво, кроз презентације и асоцијације, истраживали историјску позадину Међународног дана жена. Путем интерактивних презентација упознали су се с почетком обележавања овог дана, који потиче из радничког покрета с почетка 20. вијека, и тиме како су жене широм свијета кроз историју тражиле равноправност у свим аспектима живота.

Фокус пројекта био је на борби за људска права, права на боље услове рада, права на бољу зараду, право гласа и право обављања јавних функција, као и на важности постигнућа и напредака који су остварени захваљујући овом покрету.

Улога наставника и сарадња међу школама

Кроз сарадњу с наставником историје Миланом Зечевићем ученици су имали прилику да продубе своје знање о историји женских права и о томе како су се права жена развијала кроз различите епохе. Кроз активно укључивање у историјске дискусије и анализу конкретних докумената и видео-материјала, схватили су да су права која данас узимамо „здро за готово“ резултат тешких борби и многих жртава.

У сарадњи с историјско-документарном секцијом школе, ученици су анализирали биографије жена које су оставиле неизбрисив траг у историји, као што су политичарке, научнице и активисткиње које су се бориле за права жена.

Сарадња с ученицима из других европских школа дала је пројектну димензију, која је омогућила међународну размјену идеја и искустава. Ученици из различитих земаља, користећи дигиталне алате попут Падлета и Линоита, могли су да постављају своје радове, коментаришу радове својих вршњака, а такође су учествовали у заједничким активностима попут израде видео-материјала и креирања презентација.

Креативна и уметничка улога ученика

Једна од најзбудљивијих активности у оквиру пројекта била је креативна израда радова на тему Међународног дана жена. Ученици другог разреда посебно су се истакли кроз активности украшавања и представљања својих асоцијација на тему 8. марта. Свако дете је имало прилику да кроз ликовне активности прикаже важност овог дана и борбу за права жена. На овај начин ученици су развијали креативност и изражавали своје емоције за теме права и једнакости, узимајући у обзир специфичности и потребе свог узраста.

Осим тога, ученици су сликали портрете својих мајки, чиме су на симболичан начин одали почаст женама које су им најближе и које свакодневно подржавају њихов раст и

развој. Активност у оквиру часа ликовне културе, под називом „Портрет моје маме“, имала је дубоко емоционално значење за ученике. Техником колажа, кроз креативне приказе, учили су о значају жена у њиховим животима, не само на глобалном нивоу већ и у контексту њихових личних искустава.

Дигитална активност и иновативни алати

У данашњем свијету ученици су свакодневно изложени различитим облицима дигиталне технологије, па је и коришћење веб-алата постало саставни део образовног процеса. Тако су ђаци током часа дигиталног свијета користили алат WordArt да напишу своје асоцијације и мисли везане за Међународни дан жена. Он им је омогућио да креативно изразе своје идеје и допринесу размени мишљења с вршњацима. Овај дигитални аспект пројекта подстакао је ученике да уче кроз забаву, користећи иновативне технологије.

Један од важних сегмената овог пројекта била је израда заједничке презентације у којој су учествовали сви ученици.

Кроз алат Канва, заједно с наставницима, креирали су презентацију која је укључивала њихове радове и мисли о значају Дана жена, као и поруке које су желели да поделе с вршњацима. Ова презентација била је резултат заједничког труда, креативности и интеракције између ученика и наставника, а постала је симбол њихове заједничке борбе за права жена.

Сарадња са школама и међусобна размјена

Кулминација пројекта била је видео-конференција која је окупила ученике и наставнике из различитих школа: ЈУ Образовни центар – Плужине и ЈУ ОШ „Свети Сава“ из Фоче. Ученици су, уз подршку учитељица, заједно рецитовали пјесме, пјевали, глумили и размењивали искуства. Тема видео-конференције била је, наравно, Међународни дан жена, а сви учесници су се трудили да на креативне и забавне начине представе шта за њих значи овај празник.

На овај начин ученици су имали прилику да, кроз заједнички рад на темама везаним за женска права, покажу колико су ангажовани и колико им је стало до глобалних питања која се тичу равноправности. Размјена искустава с вршњацима из других земаља омогућила им је да схвате колико су сличности и разлике у приступу проблемима равноправности међу половима присутне у различитим културама, али и да схвате да је борба за равноправност свих жена широм свијета заједничка.

Закључак

Пројекат „Међународни дан жена – пажња или остварена права?“ значајно је утицао на ученике, наставнике и све учеснике. Кроз креативне активности, уметничке изразе, дигиталне алате и међународну сарадњу, ученици су стекли дубље разумијевање о историји и значају права жена. Такође, кроз овај пројекат имали су прилику да се повежу с вршњацима из других земаља, размјене идеје и искуства и на тај начин допринесу ширењу позитивних вриједности о равноправности и поштовању људских права.

Ученици су, кроз овај пројекат, не само научили о значају Међународног дана жена већ су постали свјесни да је борба за равноправност жена непрестани процес који захтева ангажовање свих нас. Кроз ове активности доказали су да су они будући лидери, који својим знањем, креативношћу и ангажовањем могу допринијети изградњи бољег, праведнијег и равноправнијег друштва.

**Сандра Средојевић, учитељица
ОШ „Свети Сава“, Добој**

ПСИХОЛОШКА РАДИОНИЦА

У туђим ципелама

Идеално доба за радионице, попут оне која је, под називом „У туђим ципелама“, одржана у Основној школи „Бубањски хероји“ у Нишу, узраст је ученика од првог до петог разреда. Ученици у овом периоду одрастања могу да се ставе у перспективу других и да науче како да покажу емпатију у пракси. Деца могу дубље да разумеју осећања других, чак и ако их особа не изражава директно. Она развијају морални осећај, размишљају о правди, поштовању и последицама својих поступака

Емпатија је способност разумевања и осећања туђих емоција, као да су наше сопствене. Она подразумева дубоку повезаност и способност да се ставимо у кожу друге особе. Кључна је за изградњу дубоких односа, за решавање конфликта и стварање хуманијег друштва. Људи с високом емпатијом често су бољи пријатељи, партнери и лидери.

Постоје три врсте емпатије:

- **когнитивна емпатија** – разумевање како се неко осећа и како размишља;
- **емоционална емпатија** – осећање емоција друге особе као да су наше;
- **саосећајна емпатија** – не само разумевање и осећање већ и жеља да се помогне.

Маја Рудић, психолошкиња Основне школе „Бубањски хероји“ у Нишу предложила је да се радионица „У туђим ципелама“ реализује и са старијим ученицима основне школе, јер у том узрасту емпатија постаје софистициранија. Ученици могу да замисле и сложене емоције код других. Почињу да преиспитују вредности, друштвене норме и неправду у свету. Утицај вршњака постаје јак, па је важно да се емпатија усмерава у позитивном правцу.

Циљеви ове радионице су:

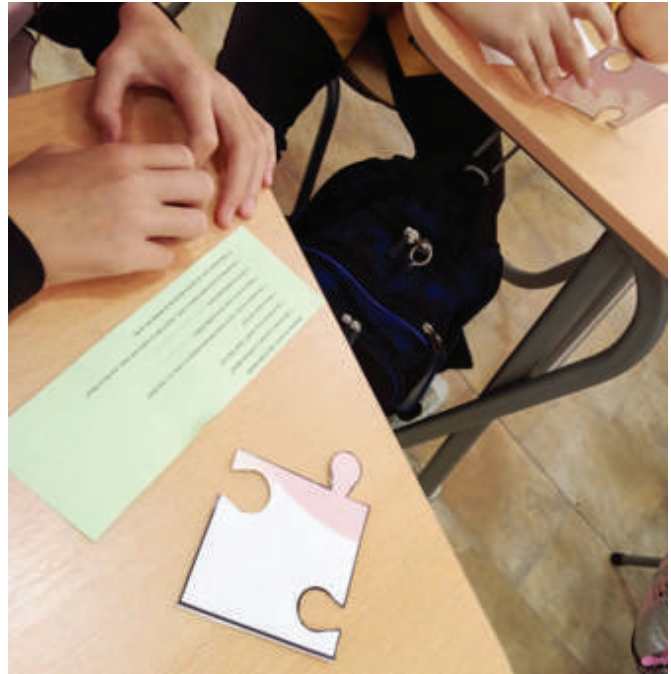
- развијање емпатије код ученика и разумевања за друге,
- подстицање ученика да сагледају ситуације из перспективе других људи,
- унапређење социјалних вештина кроз игру и разговор.

Радионица траје један школски час. Више пута сам је радила, углавном из препознате потребе одељењске заједнице за једном оваквом радионицом. Рађена је с ученицима трећег, четвртог и петог разреда, понекада и с ученицима шестог. У овом случају, у питању су ученици четвртог разреда.

Кад је реч о исходима, желела сам да ученици схвате како је бити у позицији неког другог и да развијају саосећање и разумевање. Кроз игру и дискусију уче да поштују разлике и буду подршка другима у школи и ван ње.

Материјал који ми је био потребан за рад:

- различите врсте ципела (или слике ципела: радничке чизме, балетанке, спортске патике, елегантне ципеле, папуче...);
- папирићи с улогама (различите животне ситуације);
- фломастери и папир за писање закључака;
- „Дрво емпатије“ или „Пuzzle емпатије“.

Радионица може да се реализује у учионици или мањој сали. Већи простор није потребан. Унапред припремим учионицу за рад. На средини једног замишљеног круга поставим разне ципеле – патике, чизме, папуче, елегантне ципеле. Ово је занимљивији начин рада него да им исте показујем на сликама. Из искуства знам да се деца у већој мери укључе у рад и интензивније се заинтересују за идеју саме радионице. Гледају ципеле, неки ученици се осмећују, неки одмах почињу да погађају чије су ципеле, неки збијају шале.

Када се сместе укруг око ципела, најавим радионицу речима: „Данас ћемо покушати да уђемо у туђе ципеле. Не буквално, али замислићемо како је бити неко други.“ Прва активност пролази с многог смеха и коментара. Деца воле да погађају коме ципеле припадају. Анализирају их, загледају...

Ученике питам шта нам ципеле могу рећи о некој особи. Одговори су усмени, не бележим их. Неки од одговора ученика су: „Ове чизме су од неког планинара који се пење по планинама!“ Други примећују детаље: „Ове су сигурно од некога ко стоји цео дан, можда неки зидар?“, „Овај се само шета, не ради ништа“, „Ове патике су као моје“, „Мој брат има сличне.“

Потом ученици извлаче папириће са следећим улогама:

- дете које се преселило у нови град и нема пријатеље,
- ученик који не може да прати наставу јер не разуме језик,
- неко ко се плаши да одговара на часу,
- дете које је одличан спортиста, али има лоше оцене,
- ученик који носи стару одећу и неко му се смеје.

Повремено променим улоге у зависности од тога у ком разреду реализујем радионицу. Гледам да улоге буду разумљиве узрасту ученика. Нека деца брзо схватају своје улоге, некима треба мало више времена. Дозволим им да размишљају о улогама и подстичем их да се у исту уживе у што већој мери. Пи-

и позивам ученике да у свакодневном животу покушају да се ставе у „туђе ципеле“ пре него што некога осуде или се према некоме лоше понашају.

Поред „Пузле емпатије“, може се користити и „Дрво емпатије“. Ученици пишу своје поруке. Лепимо листове на велико стабло. Оно је испуњено њиховим мислима. Дрво може остати у учионици, а ученици могу додати нове листове кад год нешто лепо ураде за друге или када примете емпатију у пракси. Ово је одличан начин да се поносе својим размишљањима и да визуелно уоче како заједно граде културу разумевања и подршке. У већој мери је прихваћено у раду с ученицима нижих разреда.

тама их: Како се осећа твој лик? Шта му је најтеже? Шта би волео да му неко каже или уради за њега?

Видим како ученици почињу да размишљају. Сваки ученик „улази у ципеле“ те особе и покушава да замисли како би се она осећала. У том тренутку завлада краткотрајна тишина. Појединачно или у малим групама деле своје мисли. Неким ученицима иде лакше уживљавање у улоге, неким теже. Ја им тада поставим следећа питања: Шта је тој особи тешко? Како би се она осећала у некој ситуацији? Како јој можемо помоћи?

Углавном девојчице прве подижу руке. Неки од одговора ученика су: „Мислим да им је тешко“, „Никога не познају“, „Мислим да би било страшно преселити се у нови град и немати пријатеље“, „Нико те не зове да се играш“, „То је баш без везе“ и сл.

После неколико одговора полако се активирају и дечаки. Углавном их ја подстакнем да поделе своје мисли с групом. Њихови одговори постају све садржајнији. По мом мишљењу, понесе их размишљање групе, али и емпатија која се тада активира у њиховим размишљањима. Неки ученици се препознају у улогама, други одједном увиђају да су можда некоме око себе отежавали ситуацију а да нису ни приметили, и о томе теже говоре. Ученици који су се препознали у улогама обавезно изнесу и пример из свог искуства. Тада их питам: Да ли ти је неко пружио подршку у тој ситуацији? Ко? Како си се осећао? Развијам дискусију.

Резиме радионице: „Шта сам научно/ла?“

Питам ученике шта су научили о емпатији у току ове радионице. На папирима у облику пузли пишу једну реч или реченицу која описује шта су сазнали. Заједно праве „Пузле емпатије“, тј. уклапају делове пузли и тако настаје велики плакат с порукама о томе како могу разумети и подржати једни друге. Неке од написаних порука су: „Помоћи ћу ономе ко је тужан“, „Сада знам да не треба да се смејем некоме ако не зна да одговори на часу“, „Нећу окренути главу ако видим да је неко сам.“ Резимирамо радионицу

у пракси. Ово је одличан начин да се поносе својим размишљањима и да визуелно уоче како заједно граде културу разумевања и подршке. У већој мери је прихваћено у раду с ученицима нижих разреда.

Деца често изговарају мисли које показују да заиста почињу да разумеју шта је емпатија. Ево неких примера шта обично кажу током радионице:

Током дискусије о улогама

- Никада нисам размишљао како је деци која се тек преселе. Мора да је без везе кад никога не познајеш;
- Мислио сам да је лако бити добар ђак, али сада схватам да неким није и да не треба да их исмевамо;
- Ако видим да неко стоји сам у дворишту, питаћу га да се игра с нама;
- Никад нисам размишљао о томе да некоме може бити тешко што нема нову гардеробу. Сада ћу пазити шта говорим;
- Можда неко није добар у спорту, али је добар у нечему другом;
- Када су се мама и тата развели, нисам хтео да идем у нову школу, остао сам овде. Стално сам размишљао: Шта ако ме деца не прихвате?;
- Грозно је да будеш сам.

Током активности „Пuzzle емпатије”

– Сада знам да је важно питати некога како се осећа;
 – Нећу судити људима пре него што их упознам;
 – Понекад људи ћуте јер их је страх. Сада знам да им треба подршка;

– Једна љубазна реч може некоме улепшати дан;

– Ја ћу бити та особа која ће прва прићи.

Неопходно је да код ученика подстичемо емпатију. Емпатија није нешто што имамо или немамо. Она се учи и развија кроз искуство. Веома је важно да се бавимо емпатијом у ери дигиталних уређаја на којима наша деца проводе много времена.

Неки од начина на које можемо подстаћи развој емпатије су:

– разговор о осећањима (Како мислиш да се она сада осећа?);

– читање прича и књига које приказују различите животне ситуације;

– играње улога (Како би ти реаговао у овој ситуацији?);

– лични пример – деца најбоље уче посматрајући одрасле;

– подстицање помагања и добрих дела у свакодневном животу.

Емпатија је важна, не само за децји развој већ и за друштво у целини. Што је више разумевања међу људима, то је свет

боље место. Развој емпатије је процес који траје, али је веома важан за будуће односе детета и његову способност да буде одговорна и саосећајна особа.

Фактори који утичу на развој емпатије су:

Породично окружење – Деца која одрастају у топлом и подржавајућем окружењу лакше развијају емпатију. Родитељи који показују разумевање и саосећање уче децу да раде исто.

Школски утицај – Учитељи и вршњаци играју велику улогу. Наставници који подстичу сарадњу и поштовање доприносе развоју емпатичних односа међу децом.

Културни и друштвени фактори – Друштвене вредности и културни модели утичу на то како деца уче да се односе према другима. Деца која су изложена различитим перспективама лакше развијају разумевање за друге.

Верзија радионице која се налази у приручнику „Фестина Ленте – Збирка радионица за рад с децом и младима у васпитно-образовном процесу” занимљивија је ученицима нижих разреда зато што се у њој помињу легендарни ликови Аска и Вук, али је и њу потребно прилагодити наведеном узрасту. У суштини, с овом радионицом можете да се играте и да прилагођавате текст самих активности спрема ваших потреба и да пустите машти на вољу.

Маја Рудић, психолошкиња школе
 ОШ „Бубањски хероји”, Ниш

НАСТАВА МАТЕМАТИКЕ

Диференцирана настава и ИОП 3

Рад с даровитим ученицима, као и припрема часова на којима ће се применити диференцирана настава, за Весну Станојевић, наставницу математике у Основној школи „Милена Павловић Барили” из Београда, представља професионални изазов. Она сматра да будућност наставе лежи у разумевању и уважавању индивидуалних потреба сваког ученика

Керол Ен Томлинсон, један од истраживача који су се бавили диференцираном наставом, дефинише је као „прилагођење наставе у којој се наставници користе различитим методама, ресурсима и приступима како би удовољили различитим потребама ученика. Циљ је да се осигура да сви ученици имају приступ настави на начин који им омогућава да постигну своје максималне могућности”.

Овакав приступ настави омогућава наставницима да ускладе образовне активности с различитим нивоима предзнања и стилова учења, чиме се постиже већа ефикасност у образовном процесу, али и задовољавају потребе сваког ученика који жели да постигне боље образовне резултате и да осети задовољство приликом учења.

Диференцирана настава се у нашем образовном систему најчешће може видети на часовима утврђивања, када се избор задатака дели на два или три нивоа, а ученици бирају који ниво желе да раде, а у складу са својим тренутним нивоом знања. Такође, подела задатака на нивое може ученицима да пружи

и повратну информацију о количини знања коју поседују у датом моменту, као и који су то задаци на којима треба да раде како би подigli своја постигнућа. Зато је био изазов направити час обраде на коме ће ученици радити по диференцираној настави.

Пре одређеног времена добила сам позив да говорим на стручном скупу „Даровити у настави и ваннаставним активностима” у организацији ОШ „Јован Поповић” Београд. Ова основна школа сваке године за свој Дан школе организује стручне скупове који су посвећени даровитој деци и реализацији ИОП 3 програма у школама. Овога пута нагласак је био на примерима из праксе, односно како реализујемо наставу у одељењу у коме је ученик који ради по ИОП 3 програму. Заједно с ученицима одељења 6/1 приказала сам како смо реализовали „Правило подударности ССС” (обрада) у нашој школи.

Ученици су подељени на групе по троје или четворо чланова, биле су хомогеног састава, на основу успеха. Имали смо три нивоа: основни, средњи и напредни. Ученик који је радио по ИОП 3 програму био је део групе напредног нивоа. Број група одређеног нивоа зависи од квалитета одељења. Прелаз из група је могућ по завршетку задатака свог нивоа.

Свака група је добила фасциклу с исеченим сламчицама на четири различите дужине. Имали су задатак да од њих сваки ученик састави троугао са страницама различитих дужина. Упоредивањем добијених троуглова уочавају да има истих и да су они направљени од сламчица истих дужина.

Наставник приказује кратку презентацију о ставу, а ученици записују исказ става у свескама. Затим прелази на поделу програмираног материјала свакој групи.

Сваки ученик у оквиру сваке групе добија радни лист на коме су четири иста задатка, али постављена на различитим нивоима. Ево како то изгледа на примеру првог задатка, у оквиру кога треба научити да дијагонала дели правоугаоник на два подударна троугла.

Задатак 1:

Основни ниво: На датом правоугаонику ABCD на слици, као и моделу за сечење, обележи странице и учртај дијагоналу BD. Модел за сечење разрежи дуж дијагонале BD и добићеш троуглове ABD и CDB. Утврди да ли се добијени троуглови поклапају, тј. да ли су подударни. Одговор запиши на свом радном листу.

Средњи ниво: Нацртај правоугаоник ABCD и дијагоналу BD. Користећи став ССС, докажи да су троуглови ABD и CDB подударни.

Напредни ниво: Покажи да дијагонала правоугаоника дели тај правоугаоник на два подударна троугла.

Дакле, основни ниво, кроз непосредан рад, поклапање троуглова, показује подударност, средњи ниво је вођен кроз процес доказа, а напредни ниво има постављен захтев за доказ подударности.

Ученици раде задатке сарађујући између себе, наставник обилази групе, поставља помоћна питања како би навео уче-

нике да сами дођу да потребних информација и закључака.

Задатак 2:

Основни ниво: Троугао ABC је једнакокраки, а N средиште основнице једнакокраког троугла. Изрежи троуглове ANC и BNC с добијеног модела и покажи да су подударни (провери да ли се поклапају).

Средњи ниво: Докажи да су троуглови ANC и BNC са слике подударни, где је N средиште основнице једнакокраког троугла ABC.

Напредни ниво: Докажи да права која садржи врх једнакокраког троугла и средиште основнице дели тај троугао на два подударна троугла.

Задатак 3: У произвољном кругу са центром у O нацртај две подударне тетиве AB и CD. Докажи да су троуглови OAB и OCD подударни.

Задатак 4: Докажи да су троуглови OAS и OBS са слике подударни, ако је S средиште тетиве AB.

На крају часа смо разговарали о сваком задатку упоређујући захтеве у оквиру нивоа и начин како смо доказали тражено тврђење. Улога ученика који наставу математике похађа по ИОП 3 програму је таква да је помагао својим друговима у разумевању новог градива и давао идеје за решавање задатака, усмеравајући групу ка циљу.

Реализујући наставу коришћењем диференциране наставе не само да помажемо развоју знања и вештина ученика већ их и подстичемо да се осећају укљученим и вредним у процесу учења. Будућност наставе лежи у разумевању и уважавању индивидуалних потреба сваког ученика, а диференцирана настава представља важан корак у том правцу.

**Весна Станојевић, наставница математике
ОШ „Милена Павловић Барили”, Београд**

Збирке задатака из математичке, научне и читалачке писмености

- Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања сачинио је Збирку задатака из математичке писмености за ученике 3. и 4. разреда на основу искустава са међународног тестирања ученика четвртог разреда – ТИМСС-а.
- Овакви задаци су новина међу досадашњим збиркама задатака на нашем тржишту јер су попут оних какви су у овом међународном истраживању.
- Задаци у овој збирци послужиће и као модел за будућа национална тестирања ученика.
- Збирка се састоји из два дела – дела који се односи на задатке из математике и дела који чине задаци из различитих наука.
- Део збирке који се односи на научну писменост груписан је према научним целинама.
- На крају збирке налазе се решења задатака и начин бодовања који је направљен по угледу на кодирање у међународној студији ТИМСС.

- Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања сачинио је Збирку задатака из области читалачке писмености за ученике 3. и 4. разреда основне школе на основу искустава са међународног тестирања ученика четвртог разреда – ПИРЛС-а.
- Задаци попут ових не постоје у досадашњим уџбеницима и збиркама задатака!
- Ученици са својим учитељима имају прилику да раде задатке попут оних какви су у овом међународном истраживању.
- На крају збирке дата су упутства и напомене за прегледање, односно решења и начин бодовања који је такође направљен по угледу на кодирање из међународне студије ПИРЛС.
- Задаци у овој збирци послужиће као модел за будућа национална тестирања ученика.

ЛИКОВНЕ РАДИОНИЦЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „ГОРАЧИЋИ“ ИЗ ГОРАЧИЋА

Мамама, с љубављу

Многи штрпа и љубави уложено је у израду љоклона

Улога мајке је непроцењива. Она је та која пружа љубав, подршку, усмерава, саветује и чини да одрастање детета буде безбрижно. Сваког дана деца се труде да мајкама бар мало узврате за све што оне чине за њих. Осми март, Међународни дан жена, прилика је да их учине најпоноснијим особама и да их обрадују оним што су њихове вредне ручице направиле.

Ученици четвртог разреда Основне школе „Горачићи“ трудили су се још од првог разреда да покажу да је мајка посебна, једна једина, редовно се подсећајући колико им је значајно њено присуство у животу. У част мама, на часовима ликовне културе су с пуно љубави израђивали честитке, цветове и друге поклоне, у које су уткали сву своју нежност и захвалност.

Основни циљеви ових часова били су развијање креативности и осећаја за естетику, оригиналности у раду, као и уређивање простора. Трагало се за новим идејама, а главни извор, који је помогао да осмисле нешто ново и другачије, био је интернет.

Прваци су обрадовали своје маме честиткама, цветићима и рамовима. Уз слушање песама „Мамино коло“ и „Најлепша мама на свету“, правили су најлепше честитке за најдраге особе. Ту су били и рамови направљени од разнобојних

Искусни четвртишци у изради осмомартовских љоклона

штапића и фотографије на којима је писало: „Мама, волим те“. Празник не може проћи без цвећа, а овога пута правили су га од лизалица и папира у боји. На часу литерарно-рецитаторске секције научили су по једну строфу песме, а учитељица их је снимила како рецитију, направила кратак филм и послала мамама.

Ученици другог разреда потрудили су се да маме и баке обрадују са што више ручно израђених поклоне. Правили су честитке од папира у боји, на којима су исписивани најлепши стихови и поруке. За украшавање рамова у облику срца биле су им потребне црвене салвете од којих су правили куглице. На картону су исцртали срце, које су потом исекли и на њега лепили куглице. На средину су прикачене фотографије, уз наппис: „Мама, хвала ти“. Слатки поклон у облику броја осам био је још један у низу креативних дарова. На хамеру су, помоћу шаблона, исцртали број осам, изрезали га, спојили крајње делове и украсили их цветићима, а унутра су додали чоколадицу како би мамама сваки дан био сладак.

Уз звуке најлепших мелодија, ученици трећег разреда успешно су реализовали ликовну радионицу на којој су правили поклоне. Честитка је и ове године била незаобилазан део изненађења. Материјал је био спреман, као и мноштво ученичких идеја. На предњој страни поново су се нашле фотографије деце, на којима држе нацртано срце у коме пише: „Мама, волим те“. Дорадили су честитку цветићима, а у њу уткали пуно топлих речи. Правили су и букет

Ученици групе 4 разреда и њихови срцасти рамови

Дивни радови ћака љрвача

цвећа, за шта су им били потребни картонска чаша и папир у боји. Резали су разнобојне папире и правили цветиће, уживајући у раду.

Креативни су били и у четвртог разреду. Деца су изразила жељу да и ове године праве рамове, али другачије од оних у првом разреду. Припремили су разне картоне у боји. Учитељица је била ту да пружи подршку, да их усмери како да изрежу папир, а они су осмишљавали изглед, додајући стикере, перлице, направљене цветове. Унутрашњост рама чинила је диплома којом су желели да постигну да се њихове маме сваког дана осећају као краљице, вољене и поштоване. Уз рам су додали и занимљиво осмишљен букет, такође направљен од картона у боји и шљокичастих папира, у чијој се унутрашњости нашла посланица.

Атмосфера на часовима била је сарадничка – ученици су размењивали материјал и били раздрагани током рада. Не постоји лепши начин да некоме покажете своју љубав од тога да за ту особу направите нешто својим рукама. Сви су се сложили да је мамино срце најлепше место на свету које никада не можемо изгубити.

Јелена Ивановић

ЛИКОВНА РАДИОНИЦА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „ЂИРИЛО И МЕТОДИЈЕ“ У БЕОГРАДУ

Срце срцу на дар

Део кућија различитих облика и материјала

Пажљиво се осмишљава начин украшавања

тор и почели са сецкањем, украшавањем кућија у којима ће се наћи порука „Срце срцу на дар“ написана на црвеном папиру. Док су ученици украшавали кућије, исписивали поруке и изражавали своју креативност, нису могли да сакрију радост што ће кућију с поруком даровати некој женској особи коју много воле. Најчешће су помињали маму, али могло се чути да желе да обрадују и баку, тетку, сестру, симпатију...

Ђаци ове звездарске школе су

У сусрет смени зиме и пролећа, ученици одељења 2/5 Основне школе „Ђирило и Методије“ из општине Звездара, у Београду, учествовали су у радионици која је објединила два предмета – Ликовну културу и Свет око нас. На овај начин повезане су и две наставне јединице – „Светле и тамне боје – уклапање боја на различитим материјалима“ (Ликовна култура – обрада) и „Шта можемо радити с различитим материјалима“ (Свет око нас – обрада и утврђивање). Задатак је био да се дочек предстојећег годишњег доба, пролећа, представи светлим бојама на украшеној кућији, а испраћај одлазећег годишњег доба, зиме, тамним бојама.

Припрема за овај час почела је договором о потребном материјалу. Требало је донети кућије различитих величина и облика, направљене од различитих материјала (пластика, метал, картон), затим лепак, папир, маказе и украсе. На часу одељенског старешине, када су се с учитељицом договарали о потребном прибору, одлучили су да март и ове године посвете љубави. Кућије, направљене на часу ликовне културе уз учење и обнављање знања о различитим материјалима, поклониће вољеној или драгој женској особи, а све ће то учинити под слоганом „Срце срцу на дар“.

Ученици су договореног дана донели потребан прибор и у уводном делу часа разговарали о облицима и материјалима различитих кућија. Након тога припремили су радни про-

с лакоћом, на очигледним примерима, кроз радионичарски приступ, савладали ову, на први поглед сложјену, наставну јединицу о употреби различитих материјала. Нису крили нестрпљење и жељу да што пре покажу како су украсили дар изненађења и да испричају који су материјал користили за израду украсне кућије.

Украшавање кућијице изненађења

Наша мала изложба

Показивали су радове једни другима, учитељица је сваку кућију оценила, а направљена је и одељењска изложба у кутку учионице предвиђеном за изложбе радова. Било је приметно да су деца поруку изненађења желела да сакрију што боље како би особа која ће добити кућију морала да истражује. То указује да ови другаци, поред даривања, уче једну важну врлину, а то је стрпљење, односно да се за све у животу треба потрудити.

Овом радионицом обухваћени су како образовни тако и васпитни циљеви јер су ученици показали знање, одговорност и жељу да буду награђени, што је учитељица учинила док је оцењивала кућије. Можда је од свега најважније то што су желели да некога обрадују својом пажњом. Како је договорено у овом одељењу, радови ће бити изложени до прве половине марта – месеца љубави, након чега ће поклонити кућије изненађења.

За одлазак зиме и дочек пролећа, као весника светлости, буђења и рађања, ови малишани припремали су се пажљиво, уз жељу да ове дане обележе тако што ће у нечијем срцу пробудити или покренути још више љубави и тоpline. Уз радионицу под слоганом „Срце срцу на дар“, ученици 2/5 ће учити и дивну песму Јована Јовановића Змаја „Пролећница“.

Биљана Ристић

Срце срцу на дар

ПРИЗНАЊА ТОП 50 ЗА НАЈБОЉЕ НА ВЕБУ ТОКОМ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ

Онлајн – простор који се стално ме

Развојем (српског) интернета мењали су се и произвођачи садржаја и њихови канали за комуникацију, а с њима и публика. Раст друштвених мрежа последица је потребе да се и појединци и велики брендови и компаније што детаљније представе публици те потенцијалним клијентима – корисницима и купцима

Признања Топ 50, која Пи-Си прес додељује већ 28 година за најбоље изворе садржаја на домаћем вебу, и овог пута су додељена у следећим категоријама: Вести и медији, еКомерц, Пословни и друштвени сервиси, Образовање и култура, Дом и забава, Спорт и туризам, Мобилне апликације, Друштвене мреже (Фејсбук, Икс, Инстаграм, Линкедин, Јутјуб и Тикток), Специјалне награде и Награда публике.

У категорији Образовање и култура најбољи је сајт Просветитељ – prosvetitelj.rs – веб-локација посвећена истоименој награди која се од прошле године додељује наставници-

ма за изузетност у професорском раду, на иницијативу проф. др Алекса Кавчића, који је, заједно с групом колега, осмислио процес избора најбољих наставника. Први лауреат награде је Младен Шљивовић, наставник физике и примењених наука у Зајечарској гимназији.

Како наводи жири, лепо дизајнирани сајт на ћирилици пружа детаљне информације о томе шта је награда и како се конкурише, уз мноштво других детаља. Осим титуле просветитељ, који добија само једна особа сваке године, Фондација „Кавчић“ додељује и низ других признања за изузетност у обављању наставничког посла.

У истој категорији ове године у конкуренцији су били и сајтови Галерије Матице српске (galerijamaticesrpske.rs), Ботаничке баште Јевремовац (jevremovac.bio.bg.ac.rs) и Позоришта на Теразијама (pozoristeterazije.com).

Организатори истичу да су се током година развоја српског интернета мењали и произвођачи садржаја и њихови канали за пренос, а с њима и публика. Домаћи интернет домени бележе сталан раст регистрованих корисника – почетком ове године пређена је бројка од 135.000, а истиче се да је присуство на нету на националном домену (.rs и .срб) својеврсна легитимација ко сте, одакле долазите и којим језиком се представљате. Раст друштвених мрежа последица је потребе да се и појединци и велики брендови и компаније што детаљније представе публици те потенцијалним клијентима – корисницима и купцима – респективно.

Међу пословним и друштвеним сервисима највећу пажњу жирија је завредио сајт polazak.rs, обједињени претраживач реда вожње аутобуског и железничког превоза у унутрашњем и међународном саобраћају, уз мобилну апликацију за оперативни систем Андроид.

У конкуренцији су били и следећи сајтови:

– национална платформа за превенцију насиља које укључује децу „Чувам те“ (cuvamte.gov.rs), која садржи актуелне теме и обуке из ове области, чиме подстиче едукацију и ангажман заједнице у правцу безбедног окружења за децу, с посебном пажњом на спречавању насиља у дигиталном окружењу;

– „Допринеси“ (doprinesi.rs) посвећена је промоцији рециклаже с хуманитарним карактером и мисијом повезивања грађана с организацијама и институцијама којима су потребне донације, доприносећи одрживом развоју и заштити животне средине, промовишући циркуларну економију и хуманитарни рад;

– платформа „Фармит“ (farmit.rs) повезује директно произвођаче пољопривредних производа с потрошачима, где се купци пријављују већ пре садње, па нема отпада хране, јер је производња унапред испланирана за познатог купца.

У категорији Дом и забава истакла се Београдска тврђава (beogradskatvrđjava.co.rs) с информацијама о историји, архитектури и улози тврђаве у одбрани Београда, уз распоред обилазака. У ужој конкуренцији су још били senoteka.rs – платформа за поређење цена артикала широке потрошње, filmovipreporuke.com – сајт посвећен рецензијама филмова, као и rgisaјmi.rs – сајт који промовише креативно приповедање и негује заједницу писаца и читалаца.

ења и прилагођава

Категорија Спорт и туризам наградила је vrelegume.rs, сајт посвећен аутомобилима, а као препорука ту су се нашли и презентација центра Борковац (borkovac.org), filiptavel.rs и hotsport.rs, онлајн платформа фокусирана на спорт.

Категорија Вести и медија: n1info.rs (победник), 021.rs, crtars.rs, insajder.net, radar.nova.rs.

Категорија еКомерц: shop.miele.rs (победник), bcgroup-online.com, diplon.net, eponuda.com, lilly.rs.

Мобилне апликације: Мој ДМ (победник), ДИС Наша апликација, Мјоб Serbia („дигитална омладинска задруга” намењена ученицима, студентима и младима који су у потрази за послом) и Знамајстора (за проналажење мајстора).

Категорија друштвених мрежа:

Фејсбук: Др Еткер Србија (победник) – инспирација за кување, рецепти, трикови и савети...; „Баштина без заштите” посвећена очувању и промоцији културне баштине Србије.

На Инстаграму најзанимљивији жирију био је налог Serbia live – Београд, с информацијама о дешавањима у једници у реалном времену (својеврсно грађанско новинарство).

Следе „Belgradish” (поглед на Београд кроз призму културе, уметности и животног стила), „Food.journalista” (здрави рецепти, савети и фитнес) те „Mada_faka_maka” (друштво, сатира и хумор), а ту је и профил Оснажене (удружење које се бави оснаживањем грађанки и грађана ради изградње инклузивног, равноправног и праведног друштва).

На Линкедину су најпрепознатљивији били Roche Србија (победник) и Ивана Цветковић (адвокат, савети о радном праву, правима запослених и послодаваца, као и решењима за радне спорове).

На мрежи Икс најпопуларнији је био налог „ФДУ у блокади”, уз пратњу Кошаркашког клуба Партизан (PartizanBC).

Јутјуб: победник је САТ, култна емисија о аутомобилима, саобраћају и технологији.

Следе Дарио Кесеги, познатији као Сићо из Стубера, познат по искреним причама о животу, влоговима с путовања и свакодневним изазовима, па „HistoryCast” за љубитеље историје, студенте и истраживаче историјских процеса, као и „Снага биља”, посвећен лековитим биљкама и њиховој употреби, иза којег стоји новинар и „народни травар” Момчило Антонијевић. Канал „Велике приче” доноси инспиративне приче људи који су

оставили траг у својим областима.

На Тиктоку жирију је најупечатљивија била Мара Огњеновић, позната по разноврсном садржају који обухвата хумористичке скичеве и коментаре на актуелне теме, уз више од 105.000 пратилаца и 5,2 милиона лајкова. Карактеристично је што је Мара по образовању мастер инжењер електротехнике и рачунарства.

Мари су конкуренција били El.dra7on (заправо програмер Стефан) – креатор садржаја познат по хумору и креативним видео-пародијама са скоро 90.000 пратилаца и 4,3 милиона лајкова; Мамица ајкулица – забавни едукативни садржаји о родитељству, породици и свакодневици (60.000 пратилаца, више од три милиона лајкова) – као и Yandex музеј, профил који нас води у свет ретро технологије, старог софтвера и рачунарских система.

СПЕЦИЈАЛНЕ НАГРАДЕ И НАГРАДА ПУБЛИКЕ

Награду публике је добио Јутјуб канал @lukaikuzma, Кошаркашки подкаст с Луком и Кузмом, стекавши велику популарност стручношћу и занимљивошћу. Од номинација, преко гласања до доделе, ова награда је искључиво у ингеренцији публике, која предлаже и гласа онлајн.

„Digital Omnichannel” признање добио је СББ мрежом сајтова, апликација и налога на друштвеним мрежама те пажљивом и постојаном стратегијом наступа на интернету.

„Digital Experience” – Univerexport доноси најбоље дигитално искуство, оценио је жири, јер имају најбољи пројекат дигиталног наступа на друштвеним мрежама, са успешном стратегијом брендирања и комуникације с потрошачима, креативним и релевант-

ним садржајима и уз аутентичан приступ и интеракцију с публиком (онлајн продавница „Е лако ли је”).

„Digital Industry Leader” је Forma Ideale, за укупан дигитални идентитет на интернету, компанија која с великом пажњом развија сајт и налоге на друштвеним медијима, где су, осим продаје и описа артикала, и бројни савети за купце, што им је донело стотине хиљада пратилаца.

„CSR Leader” је MaxBet, с више хуманитарних акција: добровољно давање крви и подизање свести о бризи за здравље популације – 64 акције с 4800 прикупљених јединица крви – уз коришћење бројних дигиталних алата у свом раду, што им је донело ово посебно признање за хумане и друштвено одговорне активности.

ДАН ИНТЕРНЕТ ДОМЕНА СРБИЈЕ (ДИДС 2025) О АКТУЕЛНИМ ТЕМАМА ОНЛАЈН ОКРУЖЕЊА

Путевима будућности интернета

Нова ера у сајбер-безбедности стиже у Европу, тиме и код нас. На 15. конференцији Дан интернет домена Србије (ДИДС 2025), 18. марта у Дому омладине Београда, посебна пажња биће управо на тој теми, на панелу „Будућност интернета: Регулативе, технологије и пословни хоризонти”.

NIS2 директива је најсвеобухватнији европски закон о сајбер-безбедности, који проширује обавезе у заштити дигиталних система. Она уводи строже безбедносне захтеве за критичку инфраструктуру — енергетски сектор, здравство, банкарство, као и дигиталне услуге попут клауда и дата центара. За српске компаније које послују или планирају пословање с ЕУ, разумевање NIS2 директиве постаје кључно за опстанак на тржишту.

Међу говорницима су Растко Петаковић из канцеларије Карановић и партнери, члан УО Дигиталне Србије, експертизом у области права конкуренције и пословне регулативе. Биће речи о безбедносним мерама које се примењују, протоколима за управљање ризицима као и обавезама извештавања о сајбер-инцидентима. Мика Тасић, с више од 25 година рада с гигантима као што су Гугл и BMW, осветљава техничку страну примене нових стандарда, уз пажњу ка изазовима с којима се суочавамо при усклађивању технолошких решења с регулативама. Кристијан Кауфман је потпредседник с технологију компаније Акамаи и један од чланова ICANN борда директора. Говориће о утицају NIS2 на развој дигиталне инфраструктуре, с фокусом на практична решења за припрему на нове безбедносне стандарде. Панел модерира Данко Јевтовић, члан Управног одбора РНИДС-а и стручњак с богатим међународним искуством у области корпоративног управљања и сајбер-безбедности.

Учесници ће имати прилику да сазнају више о приоритетним

областима за имплементацију, временском оквиру за усклађивање и потенцијалним последицама неусклађености с новом регулативом. NIS2 директива представља фундаменталну промену у приступу сајбер-безбедности, а за организације разумевање и припрема за промене постају кључни за успех и конкурентност. Учесници ће моћи да сазнају како да процене стање своје сајбер-безбедности, идентификују критичне тачке које захтевају унапређење и развију стратегију за усклађивање с новим стандардима. Посетиоци ће добити одговоре на питања које ће импликације на развој интернета и на кориснике имати технологије, регулативе и вештачка интелигенција, како ће веб и ВИ утицати на пословање.

Регистрација је на dids.rs, а они који не могу да присуствују живо имаће пренос на РНИДС Јутјуб канала.

САЈБЕР-ПРЕТЊЕ: КАСПЕРСКИ ДЕТЕКТОВАО 1,6 МИЛИОНА САЈБЕР-НАПАДА НА РОБЛОКС ТОКОМ 2024.

Под ударом деца-играчи ши

Све су већи ризици с којима се деца суочавају на мрежи, истичу истраживачи компаније Касперски, анализирајући претње повезане с једном од најпопуларнијих гејминг платформи — Роблокс.

Забрињавајући је пораст сајбер-претњи прерушених у фајлове повезане с игром Роблокс: њена огромна популарност учинила ју је уносном метом за сајбер-криминалце, при чему је компанија Касперски само током 2024. године открила више од 1,6 милиона покушаја сајбер-напада прерушених у фајлове повезане с овом игром. С милиони активних корисника сваког месеца, Роблокс је више од игре — то је дигитално игралиште где се деца широм света повезују и истражују имерзивне дигиталне светове. Кориснички генерисан садржај на платформи чини је идеалним окружењем за креативност, али и за злоупотребу. Пошто многи играчи активно траже начине да прилагоде своје гејминг искуство, они често несвесно преузимају злонамерне фајлове који угрожавају њихову безбедност. Огромна популарност игре међу млађом публиком претворила ју је у уносно ловиште за сајбер-криминалце који малвер сакривају у „модове”, „читове” или генераторе бесплатне валуте за игру.

Једна од најчешћих превара у гејмингу је понуда за добијање валуте у игри. У једној од њих од корисника се тражи да унесе свој ИД или корисничко име и изабере жељену платформу (Андроид, iOS, Windows,

PlayStation, Xbox или Нинтендо), стварајући илузију званичног мултиплатформског алата. Испод тога, лажни пратилац активности приказује недавне трансакције наводних играча који су већ добили робукс, додатно јачајући веродостојност преваре. Када играч настави, захтева се да заврши разне „верификационе” задатке или анкете како би ос-

КАСПЕРСКИ РЕШЕЊУ НАГРАДА AV-COMPARATIVES

Касперски стандард, основни план Касперски портфолија намењеног појединачним корисницима, освојио је годишњу AV-Comparatives награду за најбоље оцењене производе. Признање се додељује на основу високих резултата у серији тестова. Стандард је показао изузетне перформансе у тестовима избегавања лажно позитивних резултата, перформанси и заштите од напредних претњи.

AV-Comparatives је водећа организација за тестирање и објављује извештај о резултатима годишње, уз преглед производа за сајбер-заштиту за појединачне кориснице који учествују у главној серији тестова. Извештај истиче једноставну инсталацију производа, као и модеран интерфејс и широк спектар опција за подешавање које су доступне напредним корисницима.

ИПА 2018: ПОВЕЋАЊЕ ИНОВАЦИОНИХ КАПАЦИТЕТА И ТЕХНОЛОШКЕ СПРЕМНОСТИ

Иновацијама до одрживог раста

Фонд за иновациону делатност обележио је завршетак ИПА 2018. пројекта „Повећање иновационих капацитета и технолошке спремности МСП”, којим је успешно подржан развој иновација и јачање конкурентности микро, малих и средњих предузећа у Србији.

Представљени су кључни резултати, који су омогућили финансијску и техничку подршку иновативним предузећима, уз присуство званичника владе, ЕУ, привреде и научноистраживачког сектора.

Кроз заједнички финансијски подстицај Владе Србије и Европске уније од 20 милиона евра подржано је 110 домаћих иновативних предузећа, која су развила 160 нових производа, услуга и технологија. Од тога су 44 предузећа пласирала производе на тржиште, уз приход од 8,62 милиона евра.

Вероватно је и важнија чињеница да је пројекат резултирао са 57 патентних пријава и заштићених права, те снажнијом сарадњом научноистраживачких организација и привреде.

Ова подршка представља значајан подстицај за иновациони екосистем Србије и кључан корак ка изградњи конкурентније привреде засноване на знању и иновацијама, чуло се на скупу.

Посебан акценат стављен је на креирање повољног окружења за развој високотехнолошких предузећа која имају капацитет да се успешно позиционирају на глобалном тржишту.

Пројекат је, осим предузећа, обухватио стартап заједницу, академску заједницу и приватни сектор, који су заједно радили на развоју иновација нагласила је министарка науке Јелена Беговић и истакла да је велики број нових стартапа основан захваљујући позивима Фонда за иновациону делатност, који је

досад спровео три циклуса позива.

Министарка Беговић указује на чињеницу да без иновација нема модерне економије ни развоја, а то су и највеће земље на свету препознале претходних деценија.

Остварени резултати ИПА 2018 пројекта представљају снажан подстицај за даљи развој иновационог екосистема у Србији. У том контексту, подршка иновативним предузећима настављена је кроз ИПА 2019 пројекат, у оквиру којег је обезбеђено 26 милиона евра бесповратне помоћи. Ова средства омогућила су финансирање нових иновативних пројеката домаћих предузећа кроз програме Фонда за иновациону делатност, с фокусом на убрзање технолошког развоја, комерцијализацију истраживања и јачање конкурентности привреде.

Ј. Комарица

Пром света

војио награду, која може бити нови iPhone, PlayStation итд. Међутим, да би примио награду, играч мора да плати доставу. Након што изврши уплату, жртва губи новац и не добија награду.

Веб-сајт опонаша званични дизајн игре Роблокс како би деловао легитимно, подстицајући кориснике да унесу своје податке у замену за бесплатну валуту робукс.

Млади гејмери су честе мете сајбер-криминалаца, каже Драган Давидовић, генерални директор компаније Касперски за источну Европу:

– Промовисањем сајбер-хигијене, коришћењем поузданих безбедносних решења и подучавањем основама, попут укључивања двофакторске аутентификације, можемо створити безбедније онлајн окружење у којем деца могу уживати у омиљеним играма без страха од превара – додао је.

Да би деца на интернету била сигурнија, Касперски препоручује следеће кораке: – праћење најновијих претњи и активно надгледање онлајн активности деце; – отворени разговор с децом о ризицима на интернету и смерницама за њихову безбедност; – помоћ детету да изабере јединствену лозинку и да је редовно мења; – постављање јасних правила шта сме, а шта се не сме на интернету, уз јасно објашњење тих ограничења. Правила треба редовно преиспитивати и прилагођавати како дете расте.

Специјалне апликације за дигитално родитељство могу ефикасно

да заштите децу и онлајн и офлајн, а помажу одраслима да осигурају безбедно и позитивно дигитално искуство за најмлађе успостављањем здравих навика, заштитом од непрмереног садржаја, балансирањем времена испред екрана и праћењем физичке локације детета.

Како би помогли родитељима да упознају децу са сајбер-безбедношћу, стручњаци компаније развили су приручник „Kaspersky Cybersecurity Alphabet” кроз који ће деца научити основна правила сајбер-хигијене, сазнати како да избегну онлајн претње и препознају трикове превараната. Бесплатно се преузима као ПДФ на shorturl.at/hN8Jx.

Рубрику припремио Дамир Јелисавчић

АЛЕКСАНДРОВАЦ

Квиз знања о Светом Сави

У Основној школи „Аца Алексић” из Александровца одржан је квиз о Светом Сави, такмичење у којем учествују мешовите екипе александровачких школа „Иво Лола Рибар” и „Аца Алексић”. Циљ квиза је да се обнови знање о нашем највећем просветитељу и архиепископу, али и дружење и сарадња.

Директор школе домаћина Душко Дуњић изразио је задовољство што се чува светосавље и негује традиција, али и пријатељство између школа.

Програм је почео химном Светом Сави, а затим рециталом и песмама о лику и делу првог српског просветитеља и оснивача Српске православне цркве, који је обликовао српску духовност, културу и идентитет и чији утицај остаје значајан и инспиративан кроз векове.

Кроз приредбу „Живот и дело Светог Саве”, коју су припремили ученици трећег разреда и учитељице Наташа Жарковић, Гордана Томић и Данијела Луковић, прожимале су се поруке да следимо пут светосавља, тежимо ка моралном и духовном усавршавању и негујемо традицију, културу и праве вредности.

Програм је пропраћен дугим аплаузима, а затим су своје знање и умеће показали „Светосавци”, „Просветитељи” и „Немањићи”, чије одговоре је пратио жири у саставу: Манасија Здравковић, педагог у пензији, учитељица Данијела Михајловић и педагог Светлана Павловић.

На крају такмичења похвале су припале свим екипама квиза, као и публици која је такође одговарала на питања.

Ж. Миленковић

БЕЛО БЛАТО

Попут породичног окупљања

Једанаеста по реду манифестација „Белоблатска кобасицијада”, као један од начина промоције традиционалне војвођанске гастрономије, испунила је сва очекивања. Лепо време и добра организација, уз срдану добродошлицу, допринели су да Бело Блато буде епицентар изврсне хране, носталгичних прича и посебно добре енергије. Синергија мештана и гостију резултирала је позитивном, опуштеном и пријатељском атмосфером, којој су посебно допринела деца – белоблатска и гостујућа из Перлеза – која су својим песмама, играма и рецитацијама просто хипнотисала присутне, враћајући их у помало заборављено присно дружење попут ширег породичног окупљања.

Посетиоце овог малог села и иначе чека својеврстан временски калеидоскоп, у ком ће се кроз приче, посете етно-комплексу и музеју, као и шетњама широким сокацима вратити у неко прошло, романтично време.

М. Недељков

ЛЕСКОВАЦ

Зимски дечји програм

Туристичка организација Лесковца недавно је на шеталишту у центру града организовала предиван програм за децу, под називом „Трг дечје радости”, у ком су уживали најмлађи, али и њихови родитељи. На шеталишту су се окупиле и групе малишана из дечјих вртића, а посебну пажњу привукли су аниматори костимирани у јунаке из цртаних филмова, жонглери, мађионичари и цртачи по лицу. За малишане је одиграна представа „Весели клоновни” и приређен је концерт

на коме је наступио Марко Милисављевић, с предивним дечјим песмама, у пратњи Милана Јовановића на клавиру.

Током дружења деци је нуђен бесплатан топли чај и било им је омогућено сликање с аниматорима. Ова манифестација је само део богатог програма за децу који је током зимског школског распуста организован у разним установама на подручју града на Ветерници. На ликовним и литерарним радионицама дружили су се по групама предшколци и основци, ученици разредне и предметне наставе.

Д. Митровић

КОВИН

Славље без петарди

Пиротехника, попут петарди, ракетница и ватромета, забава је иза које се крију озбиљне опасности. Иако многи сматрају да је реч о безазленој децјој разоноди, све чешће смо сведоци трагичних последица, посебно у празнично време. Зато је у ковинској Основној школи „Јован Јовановић Змај“ наставник Дејан Крецуљ, резервни војни официр обучен за рад с минско-експлозивним материјама, одржао ђацима предавања и с њима дискутовао на ову тему. Циљ је био да им се укаже на све ризике које пиротехника носи.

Чак 92 одсто ученика старијих разреда веровало је да бацање петарди није опасно и да им се ништа лоше не може догодити. Међутим, након што су кроз едукативне филмове видели вршњаке с озбиљним опекотинама, повредама лица и руку, већина је променила мишљење. Лекарци у филмовима истичу да су најчешће повреде прстију и шаке, али долази и до дубоких опекотина које захтевају хируршко лечење, повреда очију,

носа, усне дупље и главе, које могу угрозити живот.

– Родитељска брига је кључна, а одговорност породице највећа. Ова акција се правовремено спроводи из године у годину и показала је резултате – наглашава наставник Крецуљ.

Д. К.

ПЕТРОВАЦ

Дан вина и љубави

Ученици првог и другог разреда Основне школе „Милић Ракић Мирко“ у Петровцу обележили су 14. фебруар, Трифундан, односно Свети Валентин. Ученици су путем цртежа представили како они виде дан вина и љубави. Најпре су се подсетили у којим ситуацијама се користи израз „кисело грожђе“, што су научили прошле године, као и шта значи „наћи се у необраном грожђу“. Ђаци су показали велико интересовање за ову тему и на креативан начин се ликовно изразили.

Ј. Ђорђевић

ОПШТИНА ТРСТЕНИК ПОДРЖАВА МЛАДЕ ТАЛЕНТЕ

Додељено 69 стипендија

На пригодној свечаности у Дому културе у Трстенику 69 најуспешнијих ученика и студената примило је стипендије које традиционално додељује општински Фонд за младе таленте. Награде су уручиле председница општине Милена Турк, председница Управног одбора Фонда Сања Радојковић и помоћници председнице општине Владимир Дачић и Радомир Милуновић.

Председница општине честитала је добитницима на изузетним остварењима и пожелела им да наставе с успесима и у наредном периоду.

Сања Радојковић истакла је да је ово 31. генерација ученика и студената који добијају стипендије.

– Фонд за младе таленте и Општина Трстеник и ове године настављају да награђују најуспешније ученике и студенте и пружају им подршку у даљем образовању, истраживању и усавршавању. На наш конкурс за избор 31. генерације награђених пријавило се 72 кандидата. Комисија је на основу предрате документације изабрала 69 који су задовољили услове конкурса и који ће примати награде у трајању од 10 месеци. Међу награђеним корисницима имамо: 16 ученика који ће прима-

ти по 7000 динара, 14 студената прве и друге године студија који ће примати по 8000 динара, 25 студената треће и четврте године студија који ће примати по 9000 динара и 14 студената пете и шесте године и мастер студија који ће примати по 10.000 динара – истакла је председница Фонда.

Сви награђени потписали су одлуке о додели награда, како би им одмах био уплаћен новчани износ за период од септембра. Награђени ученици и студенти захвалили су се на подршци локалне самоуправе и обећали да ће наставити с постизањем одличних резултата.

Ж. М.

ПОЗИВ ХУМАНИТАРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ „ДЕЧЈЕ СРЦЕ“ ЗА ПОМОЋ У РЕАЛИЗАЦИЈИ ШКОЛЕ ЖИВОТНИХ ВЕШТИНА ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Заједно је лакше

Уз несебичну помоћ донатора и пријатеља „Дечјег срца“, током 2024. године ова хуманитарна организација успела је да одржи девет Школа животних вештина за 225 деце и младих особа са сметњама у развоју и обрадује више од 1000 новогодишњим пакетићима и организовањем журке.

„Дечје срце“ жели да настави с програмом и помогне им у њиховом осамостаљивању и учењу животних вештина, јер стварање искуствене шеме помаже да у средини у којој живе могу да буду корисни и себи и другима. Школа им помаже да пронађу, сагледају и максимално ставе у функцију своје потенцијале како би били што самосталнији и независнији од родитеља и људи који о њима тренутно брину.

У плану је да се на пролеће 2025. реализују најмање три

Школе животних вештина на Златибору за 75 особа са сметњама у развоју. Деца и млади од десет, петнаест, двадесет и више година учиће да самостално брину о личној хигијени и својим стварима, да се оријентишу у познатом и непознатом простору, припремају оброке итд. Због превише заштитничког става родитеља или непостојања оваквих програма у раду с особама са сметњама у менталном развоју, многи од њих су тек у каснијем узрасту у прилици да науче животне вештине. Родитељи након програма добијају јасне смернице од стручњака како да постану партнери у осамостаљивању свог детета.

Школа животних вештина реализује се већ 23 године и до сада је спроведен 131 овакав програм за децу и младе са сметњама и менталном развоју с територије целе Србије.

– Позивамо донаторе да нам пруже подршку како бисмо заједно организовали програм Школа животних вештина. Потребно је до краја априла обезбедити 1.350.000 динара, колико коштају обезбеђивање смештаја, превоз, храна и најосновније ствари за личну хигијену и хигијену простора за 75 особа са сметњама у развоју. У нашем радном центру и кафићу „Звучи срца“ (Чубурска 12, Врачар, Београд) можете се упознати с младим особама са сметњама у развоју које су се захваљујући овом програму оспособиле и радно ангажовале. Отворени смо за разговор и предлоге око сваког облика сарадње за који мислите да би био погодан – кажу из хуманитарне организације „Дечје срце“.

Њихови контакт телефони су: 011/6550-201; 011/6550-202 и 064/8135-623, а контакт особа програмски консултант Александра Николић

ОСНОВНА ШКОЛА „СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ“ У ЛЕСКОВЦУ

Пријатељство и знање за лепшу

Запослени и ученици Основне школе „Светозар Марковић“ у Лесковцу обележили су 120 година постојања и васпитно-образовног рада ове установе.

Школа је основана давне 1904. године, када је имала три зграде – две крај реке и једну у порти Саборне цркве. Још пре Првог светског рата имала је више од 400 ученика, а тај број се сваке године увећавао. После рата је добила име Основна школа Првог кварта јер се (као и данас) налазила у центру града. Пред Други светски рат ју је похађало око 800 ученика, а после рата школа је добила данашњи назив.

Свечана академија одржана је у Народном позоришту, где су сви присутни погледали кратак видео-запис о историјату школе и сазнали да се током бурне историје никада није одустајало од знања и неговања правих вредности. Зато је и слоган под којим је обележен њен велики 120. рођендан „Пријатељством и знањем у лепшу будућност“.

Ученици Музичке школе отпевали су химну, а директорка школе Тамара Јанковић поздравила је све присутне: представнике локалне самоуправе и Школске управе, колеге из своје и других школа, ученике и њихове родитеље, пензионере, би-

вше ђаке и друге поштоваоце ове установе.

– Млади људи и данас у овој школи почињу да корачају путем својих снова, у чему их сви здушно подржавамо, пратећи њихова интересовања, способности и могућности. Наша школа је модерна, савремено конципирана, она нуди квали-

УНИЦЕФ И НЕЛТ ГРУПА ОПРЕМАЈУ ШКОЛЕ У СРБИЈИ STEM КОМПЛЕТИМА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ВЕШТИНА ЗА 21. ВЕК

Учење кроз праксу

У оквиру заједничког програма „Вештине за 21. век”, који Уницеф реализује у сарадњи с Нелт групом и Министарством просвете Републике Србије, 30 основних школа у Србији добило је STEM сетове за учење кроз праксу. Ови сетови ће омогућити деци и младима да стекну знање из области науке, технологије, инжењерства и математике (STEM) кроз извођење експеримената и реализацију школских пројеката.

STEM комплет „Ветар и време” омишљен је тако да ученици на интерактиван и занимљив начин уче о временским приликама, симболима и метеоролошким појмовима. Комплет садржи мобилну метеоролошку станицу и алат за мерење температуре, облачности, правца и брзине ветра, као и падавина. Ученици ће моћи да се упознају с прављењем временских прогноза, типовима облака и симболима који се користе на метеоролошким картама. Комплети су прилагођени ученицима млађих и старијих разреда основне школе и могу да се користе у настави предмета као што су Свет око нас, Природа и друштво, Географија и Биологија, али и у ваннаставним активностима и пројектима.

Опремање основних школа допринеће приступу квалитетном образовању и развоју вештина за свако дете.

– STEM сетови ће нам много значити у реализацији наста-

ве јер ће омогућити нашим ученицима да теоријско знање повежу с практичним радом, што је кључно за развој критичког мишљења. Омогућиће ђацима да истражују природне појаве, а тако стечена знања постају трајнија. STEM сетови ће уједно допринети мотивисаности ученика за учење на часу – рекла је Милена Ергарац, директорка Прве обреновачке основне школе.

Милица Сочанац, представница млађе генерације власника Нелт групе и чланица Уницефовог Пословног савета, истакла је важност улагања у образовање.

– Поносни смо што нам се пружа прилика да кроз партнерство с Уницефом подржимо образовне системе у Србији и обезбедимо ученицима приступ иновативним решењима за учење. У Нелту верујемо да образовање и континуиран развој вештина представљају кључ за успешну будућност деце и младих – оценила је Милица Сочанац.

Уницеф кроз свој рад у области образовања доприноси унапређењу квалитета и модернизацији образовања кроз даљи развој дигитализације и кроз ширење иновација. Тања Ранковић, руководитељка програма образовања у Уницефу, нагласила је значај иницијативе „Вештине за 21. век”.

– Наш циљ је да деци пружимо прилику да стекну знање које је неопходно за живот и рад у савременом свету. STEM сетови су један од алата који помажу наставницима и ученицима да кроз истраживање и праксу развијају не само академска знања него и тимски рад, логичко размишљање, креативност у решавању проблема. Посебно нам је драго што овај програм спроводимо у сарадњи с Нелт групом, која препознаје важност улагања у образовање и захваљујемо им на посвећености и подршци у јачању образовних могућности за свако дете – истакла је Тања Ранковић.

Програм „Вештине за 21. век” део је трогодишњег стратешког партнерства Уницефа и Нелт групе у Србији и региону које има за циљ унапређење образовања и стварање једнаких могућности за све ученике у Србији.

Славица Драгић

будућност

тетан програм, негује правичност, атмосферу толеранције и конструктивне комуникације и у стању је да одговори потребама савременог времена, уз уважавање националних, верских и социјалних различитости. Развијамо одговорност, поштење, родољубље, еколошку свест и радозналост ученика да самостално дају иницијативу за нове пројекте. Зато смо поносни на име наше школе, на велику годишњицу и наше заједничке успехе – истакла је директорка школе.

Хор „Звезде” отпевао је песму „Добро дошли”, а чланови драмске и рецитаторске секције представиле су игроказ „Школа и ученици кроз време”, за који сценарио и режију потписују професорке српског језика и књижевности Љубинка Буба Ђорђевић и Ана Станковић.

Затим су ђаци – водитељи програма представили бивше ученике ове школе који су данас успешни у својој професији, не само у граду већ и шире. С поштовањем према установи у којој су, као и њихова деца, стицали прва знања, евоцирали су успомене и подсетили се бројних доживљаја, а за емотивне приче награђени су аплаузом.

На основу члана 34. Закона о јавној својини („Службени гласник РС” бр. 72/11, 88/13 и 105/14, 104/16, 108/16, 113/17 и 95/18 и 153/20), члана 7. Уредбе о условима прибављања и отуђења непокретности непосредном погодбом и давања у закуп ствари у јавној својини, односно прибављања и уступања искоришћавања других имовинских права, као и поступцима јавног надметања и прикупљања писмених понуда („Службени гласник РС” бр. 16/2018 и 79/23), Одлуке Школског одбора Десете гимназије „Михајло Пупин” деловодни бр. 4-12/38 од 12. 7. 2024. године и Решења о добијању начелне сагласности Републичке дирекције за имовину Републике Србије 04 број: 361-245/2024 од 17. 1. 2025, Десета гимназија „Михајло Пупин”, Нови Београд, расписује

ОГЛАС

за спровођење поступка прикупљања писмених понуда за давање у закуп непокретности у јавној својини (три учионице)

Закуподавац:

Десета гимназија „Михајло Пупин”, Антифашистичке борбе бр. 1А, 11070 Нови Београд

Предмет закупа:

Део школског простора – три учионице, површине по 56 квадратних метара, које се налазе у приземљу објекта школе: уз пратећу опрему (клупе, столице и табла)

Намена:

Предметни простор ће се користити искључиво за образовну делатност (кроз курсеве, обуке, едукације у оквиру програма намењених проширивању знања), суботом и недељом у периоду од 8 до 20 часова

Почетна цена закупа:

Почетна цена закупа са којом се може конкурисати је 1200 динара без ПДВ-а, по термину у трајању од сат времена коришћења по учионици

Рок закупа:

Учионице се издају на период од једне године, уз могућност продужења уговора, а најдуже до три године

Услови закупа:

Десета гимназија „Михајло Пупин” са одабраним понуђачем закључиће уговор о закупу, на рок из претходног става, којим ће бити прецизирани услови, као и међусобна права и обавезе.

Начин, место и време достављања и отварања понуда:

Понуда мора бити јасна и недвосмислена, као и оверена печатом и потписана од овлашћеног лица понуђача. Право подношења понуда имају физичка и правна лица и предузетници.

Понуда која се доставља обавезно треба да садржи:

- доказ о уплати депозита
- износ закупнине која се нуди за простор
- податке о подносиоцу понуде, и то:

за физичка лица: име и презиме, адресу, број личне карте, ЈМБГ;

за предузетнике: име и презиме предузетника, адресу, број личне карте, ЈМБГ, назив радње, матични број; **за правна лица:** назив и седиште, копију решења о упису правног лица у регистар код надлежног органа, као и пуномоћје за лице које заступа подносиоца понуде

Понуде се достављају непосредно у секретаријат школе радним данима од 11 до 13 часова, или препорученом поштом на адресу школе са назнаком: „Понуда за закуп простора – не отварати”. На полеђини коверте понуђач назначавача своју адресу и контакт телефон.

Рок за подношење понуда је осам дана од дана објављивања огласа, до 10 часова последњег дана овог рока, након чега следи отварање понуда истог дана у 11 часова, у просторијама школе. Уколико је тај дан нерадни дан школе, отварање понуда ће се обавити првог наредног радног дана у 11 часова. Отварању могу присуствовати понуђачи или њихови представници са уредним пуномоћјем за заступање.

Неблаговремене и непотпуне понуде учесника се не разматрају и одбацују се. Поступак разматрања понуда спровешће се и уколико на оглас пристигне најмање једна благовремена и потпуна понуда. Уколико два понуђача дају исту понуду, као најповољнија сматраће се понуда која је раније предата. Разгледање простора је могуће сваког радног дана од 11 до 13 часова, док траје оглас.

Висина и начин полагања депозита:

Учесници су дужни да уплате депозит у висини од 2000 динара, на рачун школе бр. 840-31302845-09 који се води код Управе за трезор, са позивом на број по моделу 97 3501688040174231700 сврха: „Учешће на јавном позиву” и да доказ о уплаћеном депозиту поднесу заједно са понудом у затвореној коверти. Уплаћени

депозит биће враћен само учесницима чија понуда не буде изабрана као најповољнија у року од 8 дана, од дана доношења одлуке о избору најповољнијег понуђача. У понуди обавезно навести број рачуна на који ће се извршити повраћај депозита.

Одабир најповољнијег понуђача:

Одлука о избору најповољније понуде биће донета на основу коначне ранг-листе, предлога комисије за избор најповољнијег понуђача, који се врши применом критеријума висине понуђене закупнине. Одлука о избору најповољније понуде биће донета најкасније у року од пет дана од дана отварања понуда.

Сви учесници огласа биће обавештени у писаној форми о избору најповољнијих понуда у року од пет дана од дана доношења одлуке о избору најповољнијег понуђача.

Све додатне информације у вези са огласом могу се добити на телефон број: 011/2144-740 сваког радног дана од 12 до 14 часова.

На основу члана 34. Закона о јавној својини („Службени гласник РС” бр. 72/11, 88/13 и 105/14, 104/16, 108/16, 113/17 и 95/18 и 153/20), члана 7. Уредбе о условима прибављања и отуђења непокретности непосредном погодбом и давања у закуп ствари у јавној својини, односно прибављања и уступања искоришћавања других имовинских права, као и поступцима јавног надметања и прикупљања писмених понуда („Службени гласник РС” бр. 16/2018 и 79/23), Одлуке Школског одбора Десете гимназије „Михајло Пупин” дел. бр. 4-11/37 од 27. 9. 2023. године и Решења о добијању начелне сагласности Републичке дирекције за имовину Републике Србије 04 број: 361-259/2023-4 од 1. 12. 2023. године, Десета гимназија „Михајло Пупин” из Новог Београда, објављује следећи

ОГЛАС

за спровођење поступка прикупљања писмених понуда за давање у закуп непокретности у јавној својини (дела школског простора)

Закуподавац:

Десета гимназија „Михајло Пупин”
Антифашистичке борбе бр. 1А, 11070 Нови Београд

Предмет закупа:

Део школског простора укупне површине 3 квадратна метра који се налази у холу у приземљу објекта школе (један квадратни метар по самоуслужном аутомату – максимално три)

Намена:

Предметни простор ће се користити искључиво за постављање самоуслужних аутомата за топле и хладне напитке и грицкалице

Почетна цена закупа:

Почетна цена закупа износи месечно по једном самоуслужном аутомату 4000 динара без ПДВ-а

Рок закупа:

Део школског хола издаје се на период од 1 годину, уз могућност продужења уговора, а најдуже до три године

Услови закупа:

Десета гимназија „Михајло Пупин” са одабраним понуђачем ће закључити уговор о закупу, на рок из претходног става, којим ће бити прецизирани услови, као и међусобна права и обавезе

Начин, место и време достављања и отварања понуда:

Понуда мора бити јасна и недвосмислена, као и оверена печатом и потписана од овлашћеног лица понуђача. Право подношења понуда имају физичка и правна лица и предузетници.

Понуда која се доставља обавезно треба да садржи:

- доказ о уплати депозита
- износ закупнине која се нуди за простор
- податке о подносиоцу понуде, и то: **за физичка лица:** име и презиме, адресу, број личне карте, ЈМБГ; **за предузетнике:** име и презиме предузетника, адресу, број личне карте, ЈМБГ, назив радње, матични број, **за правна лица:** назив и седиште, копију решења о упису правног лица у регистар код надлежног органа, као и пуномоћје за лице које заступа подносиоца понуде. Понуде се достављају непосредно у секретаријат школе радним данима од 11 до 13 часова, или препорученом поштом на адресу школе са назнаком: „Понуда за закуп простора – не отварати”. На полеђини коверте понуђач назначавача своју адресу и контакт телефон.

Рок за подношење понуда је осам дана од дана објављивања огласа, до 12 часова последњег дана овог рока, након чега следи отварање понуда истог дана у 13 часова, у просторијама школе. Уколико је тај дан нерадни дан школе, отварање понуда ће се обавити првог наредног радног дана у 13 часова. Отварању могу

присуствовати понуђачи или њихови представници са уредним пуномоћјем за заступање.

Неблаговремене и непотпуне понуде учесника се не разматрају и одбацују се. Поступак разматрања понуда спровешће се и уколико на оглас пристигне најмање 1 благовремена и потпуна понуда. Уколико два понуђача дају исту понуду, као најповољнија сматраће се понуда која је раније предата. Разгледање простора је могуће сваког радног дана од 11 до 13 часова, док траје оглас.

Висина и начин полагања депозита:

Учесници су дужни да уплате депозит у висини од 2000 динара, на рачун школе бр. 840-31302845-09 који се води код Управе за трезор, са позивом на број по моделу 97 3501688040174231700 сврха: „Учешће на јавни позив“ и да доказ о уплаћеном депозиту поднесе заједно са понудом у затвореној коверти. Уплаћени депозит биће враћен само учесницима чија понуда не буде изабрана као најповољнија у року од 8 дана, од дана доношења одлуке о избору најповољнијег понуђача. У понуди обавезно навести број рачуна на који ће се извршити повраћај депозита.

Одабир најповољнијег понуђача:

Одлука о избору најповољније понуде биће донета на основу коначне ранг-листе, предлога комисије за избор најповољнијег понуђача, који се врши применом критеријума висине понуђене закупнине.

Одлука о избору најповољније понуде биће донета најкасније у року од 5 дана од дана отварања понуда.

Сви учесници огласа биће обавештени у писаној форми о избору најповољнијих понуда, у року од 5 дана од дана доношења одлуке о избору најповољнијег понуђача.

Све додатне информације у вези са огласом могу се добити на телефон: 011/2144-740 сваког радног дана од 12 до 14 часова.

Предшколска установа „11. април“, Народних хероја бр. 12а, Београд, оглашава

ЈАВНИ ПОЗИВ

за прикупљање понуда за реализацију летовања деце предшколског узраста за школску 2024/2025. годину

Летовање се организује за децу узраста од 4 године до поласка у школу на дестинацијама:

- Златиборски округ - Гостиље
- Гуча
- Кушићи
- Бајина Башта

Заинтересовани понуђачи могу преузети конкурсну документацију слањем захтева на имејл адресу javne.nabavke@11april-nbgd.edu.rs. Услови које сваки понуђач треба да испуни као и начин на који се доказује испуњеност услова су ближе одређени Конкурсном документацијом.

Рок за подношење понуде биће прецизиран у Конкурсној документацији.

Сва додатна обавештења могу се добити сваког радног дана од 9 до 15 часова на телефон број 011/2603-042, локал 12, или путем имејл адресе javne.nabavke@11april-nbgd.edu.rs

Предшколска установа „11. април“, Народних хероја бр. 12а, Београд, оглашава

ЈАВНИ ПОЗИВ

за прикупљање понуда за реализацију излета деце предшколског узраста за школску 2024/2025. годину

Излет се организује за децу узраста од 4 године до поласка у школу на следећим дестинацијама:

1. Засавица – Специјални резерват природе
2. Зорнића кућа – Сеоско домаћинство
3. Етно-село Амерић

Време реализације излета: пролеће 2025. године

Заинтересовани понуђачи могу преузети конкурсну документацију слањем захтева на имејл адресу javne.nabavke@11april-nbgd.edu.rs. Услови које сваки понуђач треба да испуни као и начин на који се доказује испуњеност услова су ближе одређени конкурсном документацијом.

Рок за подношење понуде биће прецизиран у конкурсној документацији.

Сва додатна обавештења могу се добити сваког радног дана од 9 до 15 часова на телефон број: 011/2603-042, локал 12, или путем имејл адресе javne.nabavke@11april-nbgd.edu.rs.

На основу члана 34. Закона о јавној својини („Службени гласник Р.Србије” број 72/2011....153/2020), члана 6. и 7. Уредбе о условима прибављања и отуђења непокретности непосредном погодбом и давања у закуп ствари у јавној својини, односно прибављања и уступања искоришћавања других имовинских права, као и поступцима јавног надметања и прикупљања писмених понуда („Службени гласник Републике Србије” број 16/2018), и одлуке Школског одбора „Средње школе” у Гроцкој број: 400 од 3. 3. 2025. године, „Средња школа” у Гроцкој расписује

ОГЛАС

за прикупљање писмених понуда за давање школског простора у закуп

Предмет закупа:

Мини продавница у склопу „Средње школе” у Гроцкој, улица Ужичка бр. 2, површине 32 квадратна метра. У цену закупнине урачуната вода, грејање и комунални трошкови. Електрична енергија се посебно плаћа јер постоји контролни сат и плаћање електричне енергије је обавеза закупца.

Рок трајања закупа је 4 године.

Понуде слати на адресу: „Средња школа”, Ужичка 2, 11306 Гроцка или лично доставити у секретаријат школе радним даном до 12 часова.

Рок за достављање понуда је 10 дана од дана објављивања огласа.

Јавно отварање понуда ће се обавити у просторијама Средње школе у Гроцкој, улица Ужичка 2, последњег дана рока за достављање понуда, са почетком у 12.30 часова.

Критеријум за избор закупца је највиша понуђена цена закупнине под горе наведеним условима.

На основу члана 34. Закона о јавној својини („Службени гласник РС” бр. 72/2011, 88/2013, 105/2014, 104/2016 – др. закон, 108/2016, 113/2017, 95/2018, 153/2020 и 94/2024); члана 7. Уредбе о условима прибављања и отуђења непокретности непосредном погодбом, давања у закуп ствари у јавној својини и поступцима надметања и прикупљања писмених понуда („Службени гласник РС” бр. 16/2018 и 79/2023), у складу са одлуком Школског одбора деловодни бр. бр. 50 од 24. 1. 2025. год, XII београдска гимназија расписује

ОГЛАС

којим се позивају понуђачи да поднесу понуде за закуп школског простора

1. Фискултурна сала површине 500 квадратних метара за бављење спортом – кошарка. Почетни износ закупнине 4000 динара по часу. Термини коришћења сале су радним даном од 20 до 22.30 часа и суботом и недељом од 13 до 17 часова.
2. Простор површине 91 квадратни метар у сутерену школе – фото-атеље. Почетна цена закупа 50.000 месечно.

Понуда треба да садржи следеће елементе:

- Све податке о подносиоцу понуде
- Термине за које су понуђачи заинтересовани (за фискултурну салу)

– Висину закупнине по термину/месечну висину закупнине
Простор под тачком 1. се даје у закуп на време од 2 године, а под тачком 2 на 4 године. Налази се на адреси Војводе Степе 82, Београд. Право учешћа у поступку прикупљања понуда имају правна лица, која доставе уредну понуду. Упутство за састављање понуде се може преузети у секретаријату школе сваког радног дана у времену од 9 до 13 часова или на сајту школе. Понуде се достављају на адресу: Војводе Степе 82, Београд у затвореној коверти са назнаком: „Понуда за школски простор – не отварати”. Рок за достављање понуда је пет дана о дана објављивања огласа. Разматрање приспелих понуда врши комисија у року од три дана од дана истека рока за подношење понуда.

Све додатне информације могу се добити на телефон број: 011/2460-361.

ОБРАСЦИ ЗА СВЕ НИВОЕ ОБРАЗОВАЊА

Р.бр.	НАЗИВ ИЗДАЊА	Обр.бр.	Цена
1.	Уверење о савладаној обуци програма стручног усавршавања	-	20,00
2.	Уверење о савладаној обуци програма стручног усавршавања са уштампаним подацима	-	186,00
3.	Уверење о учествовању на стручном скупу стручног усавршавања	-	20,00
4.	Уверење о учествовању на стручном скупу стручног усавршавања са уштампаним подацима	-	186,00
5.	Уверење о учешћу у летњој и зимској школи		10,00
6.	Потврда		342,00
7.	Персонални досије запослених	-	360,00
8.	Збирка школских правилника	-	1430,00

ОБРАСЦИ ЗА ПРЕДШКОЛСКУ УСТАНОВУ

Р.бр.	НАЗИВ ИЗДАЊА	Обр.бр.	Цена
1.	Матична књига о уписаној деци (и нац.мањ.)	1а	1.200,00
2.	Књига података и евиденције о деци и породици (и нац.мањ.)	2а	600,00
3.	Тематски - пројектни портфолио (фасцикла - регистратор) (и нац.мањ.)	3	840,00
4.	Педагошка документација у програму васп. -образ. рада са децом у развојној групи (и нац.мањ.)	4	1.560,00
5.	Евиденц. и педаг. документ. у различ. облицима и програм. ВО рада (фасц. - регист.) (и нац.мањ.)	5	1.200,00
6.	Евиденц. и педагошка документ. у програму ВО рада са децом на болничком лечењу	6	1.500,00
7.	Документација стручног сарадника у предшколској установи (и нац.мањ.)	7	780,00
8.	Преводница о преласку детета из једне у другу ПУ, или ОШ (и нац.мањине)	8а	30,00
9.	Уверење о похађању припремног предшколског програма (и нац.мањ.)	9а	30,00
10.	Извештај о упису детета		10,00

ОБРАСЦИ ЗА ОСНОВНУ ШКОЛУ

Р.бр.	НАЗИВ ИЗДАЊА	Обр.бр.	Цена
1.	Матична књига – спољни табак (први циклус ООВ) (и нац. мањ.)	1Ћ	40,00
2.	Матична књига – унутрашњи табак (први циклус ООВ) (и нац. мањ.)	1Ћ	30,00
3.	Матична књига – спољни табак (други циклус ООВ) (и нац.мањ.)	1Е	40,00
4.	Матична књига – унутрашњи лист (други циклус ООВ) (и нац.мањ.)	1Е	30,00
5.	Матична књига – спољни табак (музичке школе)	2Г	40,00
6.	Матична књига – унутрашњи лист (музичке школе)	2Г	30,00
7.	Матична књига – спољни табак (балетске школе)	2Д	40,00
8.	Матична књига – унутрашњи лист (балетске школе)	2Д	30,00
9.	Матична књига – спољни табак (музичке школе)	26	30,00
10.	Матична књига – унутрашњи лист (музичке школе)	26	24,00
11.	Матична књига – спољни табак (балетске школе)	2в	30,00
12.	Матична књига – унутрашњи лист (балетске школе)	2в	24,00
13.	Матична књига – спољни табак (ОМШ и ОБШ)	2а	30,00
14.	Матична књига – унутрашњи лист (ОМШ и ОБШ)	2а	18,00
15.	Записник о полагању испита (и нац.мањ.)	9В	30,00
16.	Преводница за ученика I разреда (и нац.мањ.)	12Ћ	30,00
17.	Преводница за ученика II,III, IV разреда први циклус ООВ (и нац.мањ.)	12Е	30,00
18.	Преводница за ученика V, VI, VII, VIII разреда други цикл.ООВ (и нац.мањ.)	13Г	30,00
19.	Сведочанство о завршеном I разреду првог циклуса ООВ (и нац.мањ.)	15Ћ	30,00
20.	Сведочанство о завршеном II, III, IV разреду првог циклуса ООВ (и нац.мањ.)	15В	30,00
21.	Сведочанство о завршеном II, III, IV разреду првог циклуса ООВ (инац.мањ.)	15Е	30,00
22.	Сведочанство о завршеном V, VI, VII, VIII разреду другог циклуса ООВ (и нац.мањ.)	16Г	30,00
23.	Сведочанство о завршеном ООВ (и нац.мањ.)	17В	30,00
24.	Уверење о положеном испиту из страног језика (и нац.мањ.)	19Б	30,00
25.	Преводница за ученика основне музичко-балетске школе	14В	40,00
26.	Преводница за ученика основне музичке школе	14А	40,00
27.	Преводница за ученика основне балетске школе	14Б	40,00
28.	Записник о полагању испита основне музичке школе	9А	30,00

29. Записник о полагању испита основне балетске школе	9Б	30,00
30. Сведочанство за сваки завршени разред - електронски образац (жута подлога)		40,00
31. Уверења, сведоч и дипломе – електронски образац (плава подлога)		40,00
32. Сведочанство о завршеном разреду другог цикл. основ.муз.-балет.школе	18А	30,00
33. Сведочанство о завршеном разр. другог цикл.основне музичке школе	18В	30,00
34. Сведочанство о завршеном разр. другог цикл.основне балетске школе	18Г	30,00
35. Сведочанство о завршеном основном музичком ОВ	18Д	30,00
36. Сведочанство о завршеном основном балетском ОВ	18Е	30,00
37. Корице за матичну књигу одељења	-	540,00
38. Дневник ОВР за први разред ООВ	3В	1.440,00
39. Дневник ОВР од II-IV разреда	4Г	1.440,00
40. Дневник ОВ и осталих облика рада за други циклус ООВ	5Д	1.440,00
41. Дневник ОВР за главни предмет-индивидуални рад ОМШ	6Б	1.140,00
42. Дневник ОВР за теоријски предмет ОМШ	6В	1.140,00
43. Дневник у продуженом боравку	3а	900,00
44. Ћачка књижица за први циклус ООВ	10Ђ	240,00
45. Ћачка књижица за други циклус ООВ	10Е	240,00
46. Ћачка књижица за основне музичке школе	11Г	240,00
47. Ћачка књижица за основне балетске школе	11Д	240,00
48. Распоред часова за школу	РЧ	50,00
49. Распоред часова осталих облика образовно-васпитног рада	РЧ00	30,00
50. Планови рада наставника	-	50,00
51. Извештај о упису ученика		20,00
52. Списак уписаних ученика	СУУ	180,00
53. Диплома „Вук Караџић“ (и нац.мањ.)	1	120,00
54. Диплома „Доситеј Обрадовић“ (и нац.мањ.)	4	120,00
55. Уверење о обав. завршеном испиту у ООВ (и нац.мањ.)	-	30,00

ОБРАСЦИ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ - ЈПОА

Р.бр.	НАЗИВ ИЗДАЊА	Обр.бр.	Цена
1.Матична књига – спољни табак, образовање одраслих		0-1	50,00
2.Матична књига – унутрашњи лист, образовање одраслих		0-1	40,00
3.Записник о полагању испита, образовање одраслих		0-2	50,00
4.Дневник остваривања програма – спољни табак, образовање одраслих		0-3	50,00
5.Дневник остваривања програма – унутраш. лист, образ. одр. – евиден. полазника		0-3	40,00
6.Дневник остваривања програма – унутраш. лист, образ. одр. – садржај активности		0-3	40,00
7.Сертификат о оствареном станд. струч. компетенција, образовање одраслих		0-4	240,00
8.Сертификат о оствареном станд. квалификације у целини, т образовање одраслих		0-5	240,00
9.Сертификат о оствареном станд. кључних компетенција за опште образ. део ССО одраслих		0-6	240,00
10. Сертификат о оствареном станд. кључних компетенција за ниво осн. образ. одраслих		0-7	240,00
11. Уверење о делимично оствареном станд. стручних компетенција, образ. одраслих		0-8	240,00

ОБРАСЦИ ЗА ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ

Р.бр.	НАЗИВ ИЗДАЊА	Обр.бр.	Цена
1.Матична књига за све разреде у оквиру свих циклуса 000 – спољни табак		000-1	50,00
2.Матична књига за све разреде у оквиру свих циклуса 000 – унутрашњи лист		000-1	30,00
3.Дневник образовног и осталих облика рада за први, други и трећи циклус 000 (од I-VIII разреда)		000-2	1140,00
4.Књига андрагошке евиденције за све циклусе 000		000-3	660,00
5.Сведочанство о завршеном IV разреду		000-4А	40,00
6.Сведочанство о завршеном V и VI разреду		000-4Б	40,00
7.Сведочанство о завршеном VII и VIII разреду		000-4В	40,00
8.Уверење о обављеном завршеном испиту		000-5	40,00

9. Сведочанство о завршеном основном образовању	000-6	40,00
10. Записник о полагању испита	000-7	30,00
11. Преводница полазнику за одговарајући разред одређеног циклуса 000 о преласку у другу школу	000-8	30,00
12. Исписница полазнику за одговарајући разред одређеног циклуса 000 приликом преласка у иностр.	000-9	30,00

ОБРАСЦИ ЗА ДОМ УЧЕНИКА

Р.бр.	НАЗИВ ИЗДАЊА	Обр.бр.	Цена
1.	Књига матичне евиденције о ученицима	1	1.440,00
2.	Дневник васпитног рада	2	1.200,00
3.	Књига евиденције о дневном дежурству	3	1.560,00
4.	Књига евиденције рада стручног сарадника	4	1.200,00
5.	Књига матичне евиденције о ученицима (мађ. језик)	1	1.440,00
6.	Дневник васпитног рада (мађ. језик)	2	1.200,00
7.	Књига евиденције о дневном дежурству (мађ. језик)	3	1.560,00
8.	Књига евиденције рада стручног сарадника (мађ. језик)	4	1.200,00

ОБРАСЦИ ЗА СРЕДЊУ ШКОЛУ

Р.бр.	НАЗИВ ИЗДАЊА	Обр.бр.	Цена
1.	Матична књига – спољни табак (и нац. мањ.)	1	40,00
2.	Матична књига – унутрашњи лист (и нац. мањ.)	1	30,00
3.	Књига евиденције о ОВР (и националне мањине)	2	1.440,00
4.	Књига евиденције других облика ОВР	3	1.200,00
5.	Ђачка књижица (и нац. мањ.)	1	240,00
6.	Записник о полагању испита (поправног, разредног, допунског)	4	20,00
7.	Записник о полагању испита ванредног ученика	5	50,00
8.	Записник о полагању испита за стручну оспособљеност	6	20,00
9.	Записник о полагању завршног или специјалистичког испита	7	20,00
10.	Записник о полагању завр. испита за образ. профил. станд. квалифик.	8	20,00
11.	Записник о полагању матурског испита	9	30,00
12.	Записник о полагању матурског испита (оглед и стандард квалификација)	10	30,00
13.	Сведочанство за сваки завршени разред (и нац. мањ.)	2	40,00
14.	Сведочанство за сваки завршени разред - електронски образац (жута подлога)		40,00
15.	Уверења, сведоч и дипломе – електронски образац (плава подлога)		40,00
16.	Исписница (и нац. мањ.)	3	30,00
17.	Уверење о положеном испиту (и нац. мањ.)	4	30,00
18.	Уверење о положеним испитима гимназ и обр. проф. (и нац. Мањ.)	5	40,00
19.	Уверење о положеном испиту за стручну оспособљ. (и нац. мањ.)	6	40,00
20.	Уверење о положеном специјалист. испиту (и нац. мањ.)	7	40,00
21.	Диплома о стеченом образовању за рад у трајању од 2 године	8	60,00
22.	Дипломе о стеченом средњем образ. у трајању 3 год. (и нац. мањ.)	9	50,00
23.	Дипломе о стеченом средњем образ. у трајању 4 год. (и нац. мањ.)	10	50,00
24.	Диплома о стеченом специјалистичком образовању (и нац. мањ.)	11	60,00
25.	Диплома „Вук Караџић“	1	60,00
26.	Диплома за изузетан успех из општеобраз. предмета	2	50,00
27.	Диплома за изуз. успех из појед. предмета и наст. области	3	50,00
28.	Планови рада наставника	-	50,00
29.	План рада наставника за блок наставу	-	30,00
30.	Корице за матичну књигу одељења	-	540,00
31.	Корице за планове рада и писане припреме наставника	-	180,00
32.	Мапа за Вукове дипломе, за дипломе за изузетан успех и сведочанства		168,00

33. Књига дежурства у школи (ОШ и СШ)	-	720,00
34. Потврда за остваривање права ученика (ОШ и СШ)	ПОУ	10,00
35. Распоред часова за школу	РЧ	50,00
36. Распоред часова осталих облика образовно-васпитног рада	РЧОО	30,00
37. Пријава за полагање свих испита	ПИ	10,00
38. Пријава за упис у средњу школу	ПУ	10,00
39. Пријава за упис у средњу музичку школу	ПУ-МШ	10,00
40. Листа жеља за упис у средњу школу	-	30,00
41. Изјава о избору предмета за матуру	ИМ	20,00
42. Регистар уписаних ученика	-	524,40
43. Решење о признавању и полагању допунских испита	РПИ	20,00
44. Уверења о завршеном разреду (по члану 81. став 2. Закона о СОВ)	УЗР	20,00
45. Уверење о положеном завршном испиту (по члану 81. став 2. Закона о СОВ)	УЗИ	20,00
46. Уверење о положеном матурском испиту (по члану 81. став 2. Закона о СОВ)	УМИ	20,00
47. Уверење о стеченом степену стручне спреме (по члану 81. став 2. Закона о СОВ)	УССС	50,00
48. Уверење о стеченом степену стручне спреме за пети степен (по чл. 81. ст. 2. Закона о СОВ)	УСП	50,00

ОБРАСЦИ ЗА ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

Р.бр.	НАЗИВ ИЗДАЊА	Обр.бр.	Цена
1.	Матична књига – спољни табак за све нивое студија	1	30,00
2.	Матична књига – унутрашњи лист за све нивое студија	1	20,00
3.	Матична књига – унутрашњи лист – додатак за све нивое студија	-	20,00
4.	Књига евиденције о издатим дипломама и додацима диплома	5	1080,00
5.	Записник о полагању испита	6	20,00
6.	Пријава за полагање испита	ПИ ВО	10,00
7.	Статистички извештај о упису студента	ШВ-20	20,00
8.	Студентска књижица – индекс са холограмом	1	300,00
9.	Студентска књижица-индекс са холограмом (енглески језик)	1	600,00
10.	Дипломе за све нивое студија		240,00
11.	Додатак дипломи за све нивое студија	6	180,00
12.	Сертификат кратког програма студија	1	240,00
13.	Сертификат кратког програма студија (заједнички кратки програм)	2	240,00
14.	Додатак сертификату кратког програма студија	3	180,00
15.	Мапа за диплому и додатак дипломи		420,00
16.	Мапа за досије студента	-	120,00
17.	Персонални досије студента		840,00
18.	Мапа за диплому и додатак дипломи – посебна		504,00

Просветни преглед

Лист просветних радника и радница
Републике Србије
Издаје четвртом
Први број изашао 24. априла 1945.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
37
ПРОСВЕТНИ ПРЕГЛЕД
ISSN 0033-1651 = Просветни преглед
COBISS.SR-ID 1059855

ИЗДАВАЧ: Привредно друштво „Просветни преглед“ д.о.о. ОСНИВАЧ: Република Србија – Влада Републике Србије. ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ ДРУШТВА: мр Дејан Савић. ДИРЕКТОРКА И ГЛАВНА И ОДГОВОРНА УРЕДНИЦА: мр Оља Ђоровић. УРЕДНИШТВО: Наташа Ивановић, Марина Јаковљевић, Дамир Јелисавчић, Јелена Комарица. ДИЗАЈН И ПРЕЛОМ: Виолета Јевнишек и Никола Костандиновић. УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА: Београд, Дечанска 6, трећи спрат, п. фах 52. ТЕКУЋИ РАЧУН: КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД: 205-5073-98. Телефони: 011/3235-378 и 011/3340-825. КОМЕРЦИЈАЛА: 011/3239-096. ФАКС: 011/3341-084. ВЕЛЕПРОДАЈА: Милорада Јовановића 11, телефон: 011/239-00-63. КЊИЖАРА: Дечанска 6, Београд. Телефон: 011/3349-918. Интернет: www.prosvetni-pregled.rs. Е-пошта: office@prosvetni-pregled.rs и kontakt@prosvetni-pregled.rs. Цена годишње претплате: 4000 динара.

ЗБИРКЕ ЗАДАТАКА ЗА МАЛУ МАТУРУ

У издању Завода за вредновање квалитета
образовања и васпитања и Просветног прегледа

**ЗБИРКЕ МОЖЕТЕ НАБАВИТИ У КЊИЖАРАМА:
ПРОСВЕТНОГ ПРЕГЛЕДА
СЛУЖБЕНОГ ГЛАСНИКА
ЗАВОДА ЗА УЏБЕНИКЕ
и у књижарама широм Србије**

Просветни преглед

www.prosvetni-pregled.rs
komercijala@prosvetni-pregled.rs
Телефони: 011/3239-096, 3349-918